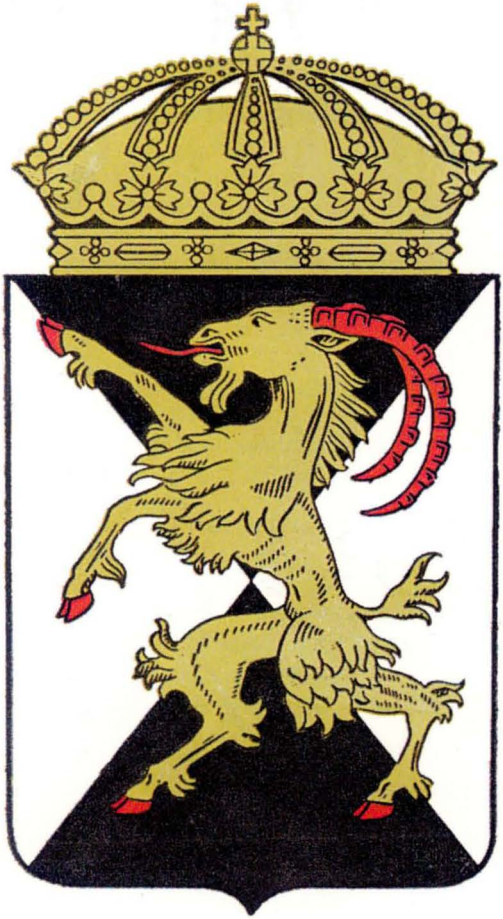
BOCKEN
2004

MEDLEMSBLAD FÖR KUNGL HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

BOCKEN

Årgång 64

Ansvarig utgivare
och redaktör
Överstelöjtnant Knut Björkenstam
Birger Jarlsgatan 102 A, 1 tr.
114 20 Stockholm
Telefon: 08-15 69 34

Kamratföreningens sekreterare
Major Hans Beminge
Sparbiten 2
806 48 Gävle
Telefon: 026-16 74 17

Kamratföreningens kassör
Kapten Kurt Kvist
Rodergatan 44 G
802 32 Gävle
Telefon: 026-18 47 06

Kamratföreningens postgiro
13 73 32-3

I 14 S postgiro
25 86 42-8

Medlemsavgifter för år 2005
Kamratföreningen: 150:–, ständigt medlemskap 2.250:–,
familjemedlemskap 75:–
I 14 S: 50:-, ständigt medlemskap 750:–

* * *

Vid köp av äldre årgångar av Bocken samt av regementets
två videofilmer kontakta kassören.
Filmerna är: "Sista utbildningsåret 1992–1993"
samt "Hälsinge regemente i Gävle 1909–1994".

ISSN 0347-299X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sidan

Förord ... 4
av redaktören

Kamratföreningens ordförande har ordet ... 5

Information från Gävleborgsgruppen ... 7
av överstelöjtnant Håkan Nordfors

Ett 300-årsminne, Jacobstadt 1704 ... 9
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Stadganden rörande Helsinge regemente ... 11
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Överstarnas döttrar ... 15
av överstelöjtnant Lars Ringqvist

En reservofficers minnen IV ... 19
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Med Hälsingar i Jämtland II ... 27
av f. länsjaktvårdsledare, major Hans Nedin

Kungsbäck – Kashmir med bil tur och retur ... 29
av överstelöjtnant Urban Gjerulf

Värnpliktsminnen från Kungsbäck ... 35
av verkställande direktör, kapten Anders Lindström

Från knekt till grön basker ... 41
av major Michael Moberg

Hemvärnet i förvandling? ... 45
av ekonom Rune Westergren

Regementets signalmarsch ... 47
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Årsmötet 2004 ... 49
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Kamratträff i Furuvik ... 51
av kamratföreningens ordförande, överste 1. Rolf Dahlström

Nytt om dansbanan ... 53
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Medlemmar som har avlidit 2003–2004 ... 54

Rosor och liljor i Soldatkyrkan ... 55
av prosten Stefan Nilsson

Kamratföreningens verksamhet 2003 ... 58

I 14 S verksamhet 2003 ... 61

FÖRORD

I år var det i juni tio år sedan som vårt regemente "omstrukturerades" till att enbart bestå av försvarsområdesstab. Grundutbildningen och den enda kvarvarande brigaden lades ner. Även om vemod fanns i luften så närdes ändock ett visst hopp inför framtiden. Men slutet kom snabbare än vad vi trodde. I november 1997 lades regementet definitivt ner.

Under dessa år har emellertid kamratföreningen återhämtat sig. Flera nya medlemmar har tillkommit. *Bocken* kommer alltfort ut. Men höjer vi blicken och ser bortom vår egen horisont förnimmer vi oroande tecken på en fortgående "omstrukturering" (läs nedrustning) av Försvarsmakten. När detta läses torde riksdagen ha fattat sitt beslut i försvarsfrågan och då vet vi alla vad som gäller.

I jämförelse med vad som skett under de senaste fjorton åren var 1925 års försvarsbeslut ett starkt sådant, något som de som var med 1939 dock inte tyckte.

Viljan att försvara landet kommer inte bara av sig själv. Den måste ständigt erövras och hållas levande. Att detta mot bakgrund av det fattade försvarsbeslutet blir svårt i framtiden säger sig självt. Och vad kommer det att innebära för hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna?

Nu gäller det för oss försvarsvänner att ställa upp för att **försvara Försvarsmakten,** något som dess ledning inte förmår. Värva nya medlemmar till vår förening är ett sätt.

Kamratföreningsrörelsen bör och skall vara en stark påtryckargrupp. Men det kräver fler under fanorna. Må detta sporra oss alla. Töva inte!

Och glöm inte *Bocken.* För att säkerställa dess fortsatta utgivning så sänd ett öronmärkt bidrag (gärna större!) till vår kassör. Om varje medlem bidrar med etthundra kronor skulle det finansiera *Bockens* utgivning för nästa år. Och föreningens ekonomi skulle starkt förbättras.

Som vanligt vill jag tacka årets medarbetare. Utan Er insats hade det inte blivit en årsskrift. Jag uppmanar andra att fatta pennan. Det är aldrig för sent och redaktörens manuslåda kan aldrig få för många uppslag till artiklar. "Gör det nu!" som Gästrikebrigadens valspråk löd.

Jag tackar på förhand och överlämnar härmed årets utgåva till hoppeligen angenäm läsning.

Knut Björkenstam
Redaktör

KAMRATFÖRENINGENS ORDFÖRANDE HAR ORDET

I 1999 års upplaga av årsskriften Bocken skrev jag i inledningen: "Jag må erkänna att jag i skrivande stund upplever betydande svårigheter. Frågorna kring framtiden är många och viktiga, men svaren är tyvärr få." Och några rader längre ner stod det: "Måhända är det så, att när läsaren öppnar årets upplaga av Bocken är flera svar kända." Dessa formuleringar gäller även nu fem år senare. Några veckor efter det att jag skrivit dessa rader kommer propositionen, som skall leda fram till ett nytt försvarsbeslut i december. Och när innehållet i propositionen offentliggörs vet vi också vilket beslut som fattats. Förändringar mellan proposition och beslut hör genom den sentida historien till undantagen. Då sekretessen är stor kan ingen utanför den egentliga processen ha någon klar uppfattning om vad som komma skall. Det enda vi med säkerhet kan fastställa är att även denna gång blir förändringarna omfattande och de kommer också att omfatta militärdistrikten och militärdistriktsgrupperna.

Låt mig därför inskränka mig till att hoppas att Gävleborgsgruppen har sin plats även i det framtida försvaret. Rikshemvärnschefen, general Anders Lindström, har under hösten inspekterat hemvärnet i Gävleborgs län, och utifrån de referat vi kunnat ta del av var hans omdöme om det han såg mycket gott. Låt oss hoppas att detta medverkar till att hemvärnet i vårt län även framdeles leds från Kungsbäck. Gävleborgsgruppen betyder också mycket för vår förening. Det stöd, som gruppen lämnar till vår verksamhet, är av stor betydelse. Och visst underlättas vår samverkan när vi känner varandra och kan träffas när så erfordras.

Kamratföreningens egen verksamhet har följt den gängse tågordningen. Årsmötet genomfördes i mars, och det är mycket glädjande att antalet medlemmar som hörsammar vår kallelse bara blir fler och fler. I år var vi mer än 80 personer som samlades till Soldathemmet. Oktetten ur Flygvapnets Hemvärnsmusikkår i Gävle medverkade med fin musik under samlingen och kaffet. Kyrkoherde Stefan Nilsson hade för vår skull rest från sin nuvarande arbetsplats i Ockelbo för att förrätta korum. Förre överstelöjtnanten Per-Erik Fyhr höll ett intressant högtidstal grundat på erfarenheter från sin tjänstgöring i Balticum. Vid årsmötesförhandlingarna visade mötet sin uppskattning för mångårigt och uppoffrande arbete genom att utnämna vännen Knut Björkenstam till hedersledamot i föreningen. Ingvar Pira, som inte stod till förfogande för omval, uppmärksammades med en plakett, samtidigt som vi hälsade den nye styrelseledamoten Ingvar Hansson välkommen i styrelsen. Ingvar var tidigare kårchef i Flygvapnets Hemvärnsmusikkår i

Gävle och är alltjämt aktiv musiker i kåren. Efter en god lunch på Stora Vall gick bussarna till Gerdavarvet. Projektledaren Åke Åberg visade oss runt och gav oss en bra information om hela projektet från starten fram till den förväntade jungfruresan nästa år. Kanske var vi en och annan som kände lite skam. Det var ju Hälsinge regementes pionjärpluton som på 1950-talet slutgiltigt sänkte den ursprungliga Gerda, då världens äldsta råseglare.

Vår förening var i år värd för årets höstutflykt, och i år besökte vi Furuviksparken. Ett kortare referat från den dagen finns på annan plats i denna skrift, varför jag inte går närmare in på detta. Dock finns det anledning för oss alla, att fundera över varför vi blev så förhållandevis få deltagare. Vi var faktiskt bara hälften så många som de två senaste åren, och det var särskilt tråkigt att deltagandet från Stockholm var så litet, att vi inte ansåg det vara rimligt att bekosta en buss därifrån. Det skall dock i sanningens namn sägas att vår förening deltog i stort sett i samma omfattning som tidigare, men vi lyckades inte locka våra vänner i Stockholmsområdet och i Dalarna.

Till sist vill jag framföra mitt varma tack till alla som på olika sätt bidragit till ett bra kamratföreningsår. Vi gläds åt det stora medlemsantalet, men vi ser gärna att Ni alla fortsätter med att sprida information om vår förening och därmed kanske lockar ännu fler till medlemskap. Ett särskilt tack riktas även i år till Gävleborgsgruppen och dess chef överstelöjtnant Håkan Nordfors för det fina stöd vår förening erhåller. Ett särskilt tack riktas som vanligt till Knut Björkenstam. Hans insatser gör att vi även i år har glädjen att överlämna årsskriften Bocken till våra medlemmar. Jag hoppas att Knut förstår hur uppskattat hans arbete är.

Rolf Dahlström

Upprop/uppmaning

Jag, Anders Lindström, uppmanar alla som gjort värnplikten eller varit yrkesverksamma på Kungsbäck att fatta pennan och skriva ned några speciella minnen som kan publiceras i årsskriften Bocken. På så sätt kan vi tillsammans skapa ett intressant historiskt dokument om hur det kunde gå till på Kunglig Hälsinge regemente. Jag vill här och nu uttrycka min stora beundran för Knut Björkenstams envetna jobb med att fylla Bocken med intressant läsning varje år – "heders".

FA/RO/KN Anders Lindström, Gävle

INFORMATION FRÅN GÄVLEBORGSGRUPPEN

av Håkan Nordfors

Rikshemvärnschefens inspektion

Rikshemvärnschefen (RiksHvC), generalmajor Anders Lindström, genomförde tillsammans med ett antal medarbetare från Rikshemvärnsstaben sin inspektion av Gävleborgsgruppen den 27/8–29/8 2004. RiksHvC genomför sina inspektioner av MD-grupperna vart femte år. Förra gången Gävleborgsgruppen inspekterades var 1999. Syftet med inspektionen var att RiksHvC med medarbetare skulle få en klar bild av och uppfattning om den verksamhet som genomförs vid Gävleborgsgruppen. Detta då i både stort och smått.

Inspektionen inleddes med att vi fick genomföra ett antal redovisningar på Scandic i Bollnäs under eftermiddagen den 27/8. Några av redovisningspunkterna var: arbetar Gävleborgsgruppen mot de av RiksHvC uppställda övergripande målen? Finns det tillräckligt med avdelade såväl personella som ekonomiska resurser? Finns det tillräckligt med skjutfält, skjutbanor och övningsfält? Vilken kvalitet har vi på hemvärnsbefälet och övrig personal i hemvärnsförbanden? Avtalspersonalens antal och kvalitet? Hur genomför vi utbildningen av hemvärnscheferna och hemvärnsförbanden? Hur kvalitetssäkrar vi våra övningsledare och övningar? Hur genomförs rekryteringsarbete och hur genomförs introduktionsutbildningen av nya Hv-soldater? Hur bedrivs säkerhetstjänsten inom Gävleborgsgruppen?

Efter Gävleborgsgruppens redovisningar var det hemvärnsbataljonschefernas tur att redovisa verksamheten vid respektive hemvärnsbataljon.

RiksHvC och hans medarbetare var imponerade över våra resurser och över våra redovisningar. Det blev alltså en mycket bra början på denna inspektion.

Kvällspasset fredagen den 27/8 då även alla Hv-kompanichefer, ställföreträdande Hv-kompanichefer och representanter från samtliga avtalsorganisationer deltog inleddes med att RiksHvC hade sin genomgång. Han var mycket tydlig: Hemvärnet kommer att få större och ökade uppgifter eftersom det "vanliga" försvaret kommer att minska kraftigt efter försvarsbeslutet som tas i december 2004. Hemvärnet kommer i framtiden att bestå av cirka 30 000 man som alla skall göra sin avtalstid. Hemvärnet måste ha en hög kvalitet på både chefer och soldater. Samtliga förband måste samträna och samöva betydligt mer än nu. En insatsorganisation, som består av insatskompaniledningar och ett antal insatsplutoner, som fullgör betydligt mer tid än det "vanliga" hemvärnet skall organiseras och därefter vara beredd att kunna verka över hela landet. Alla hemvärnsförband skall öva mot typobjekt. Det kan vara hamn, flygplats, ledningsplatser, militära förråd

med mera. Alla hemvärnsförband skall dessutom kunna genomföra ytövervakning. Insatsförbanden skall också kunna genomföra eskort av personal och materiel. RiksHvC:s genomgång genomsyrades av kravet på högre kvalitet i all verksamhet. Detta var det tydliga budskapet från RiksHvC.

Kvällen blev dock tidig för oss alla eftersom den egentliga inspektionen av förbanden och övningarna skulle starta tidigt lördag morgon. Inspektionen genomfördes på två täter i Hälsingland under lördagen den 28/8. Generalen med medarbetare fick se stabsövningar, förbandsutbildning med lös ammunition, strid i ort, tagande av objekt, skyddsvaktsutbildning med skarp ammunition och sjukvårdsövningar. Lunch utspisades också genom kokgruppernas försorg. RiksHvC och hans medarbetare tog god tid på sig för att kunna prata med både hemvärnsbefäl och hemvärnssoldater. Detta var särskilt uppskattat.

Söndagen den 29/8 var det hemvärnet i Gästrikland som skulle inspekteras på Marma skjutfält. Här genomfördes stabsutbildning, motorcykelutbildning, SKBR-utbildning samt naturligtvis förbandsutbildning med skarp ammunition. Inspektionen delades upp på ett antal täter och på så vis kunde varje stridsskjutning följas upp under några timmar. Förbandsutbildningen med skarp ammunition avslutades med att samtliga från Rikshemvärnsstaben fick se en stridsskjutning som genomfördes av Gästrike insatspluton. Efter att ha följt upp verksamheten på fältet var det dags att äta lunch som kokgruppen hade förberett inne i Marma läger.

RiksHvC:s slutgenomgång genomfördes i mycket positiv anda. Vi fick reda på vad som var bra eller mycket bra. Vi fick också reda på sådant som vi kunde utveckla under de kommande åren. Det vore ju konstigt om det inte fanns behov av att utveckla vår verksamhet. Det finns det alltid.

Jag vill inte överdriva resultatet av hela inspektionen, men RiksHvC och hans medarbetare var samtliga mycket tydliga i sina slutomdömen: Gävleborgsgruppen är en mycket bra MD-grupp, kanske den...! En MD-grupp med skicklig personal, bra resurser och förutsättningar, ordning och reda samt bra verksamhet!

Att nå detta fina resultat är ju inte bara vår egen förtjänst. Utan bra hemvärnschefer med sina medarbetare, bra instruktörer ur förbanden, bra instruktörer ur avtalsorganisationerna samt bra instruktörer i övrigt (före detta anställda vid Gävleborgsgruppen, före detta yrkesofficerare från I 14 och reservofficerare från I 14) skulle vi inte nå ett sådant resultat.

En annan glädjande sak under övningen var att inspektionen fick mycket stor uppmärksamhet i pressen. Samtliga sex tidningar i länet intervjuade RiksHvC och hans medarbetare. Tidningarna skrev bra reportage där det också framgick att vi gärna vill se flera som ansluter sig till hemvärnet. Alltså en god reklam för vår verksamhet.

Ett stort tack till Er alla som medverkade till det goda resultatet.

ETT 300-ÅRSMINNE
JACOBSTADT 1704

av Knut Björkenstam

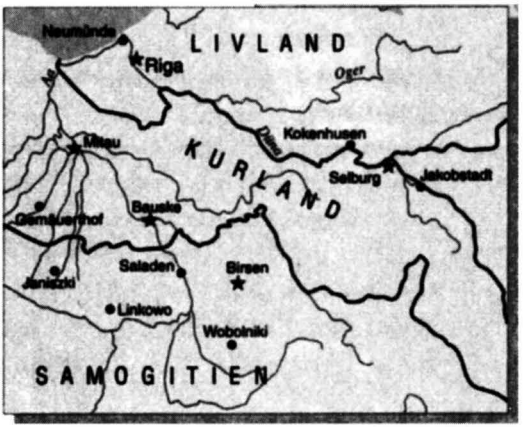
I Bocken årgång 2000 och 2001 skrev jag om slagen vid Narva 1700 respektive vid Düna 1701 då det förflutit 300 år sedan dessa utkämpades mellan svenskarna och "arvfienderna" i öster. Jag använde mig då av den lilla skriften **Kungl Hälsinge regementes krigshistoria i kort sammandrag,** skriven av dåvarande kaptenen vid regementet Herman Sundberg och utgiven 1912. Då det i år är 300 år sedan slaget vid Jacobstadt den 26 juli 1704 fortsätter jag att citera ur aktuell skrift. Jag har med flit bibehållit dåtidens stavning. Så får Herman Sundberg ta över.

*

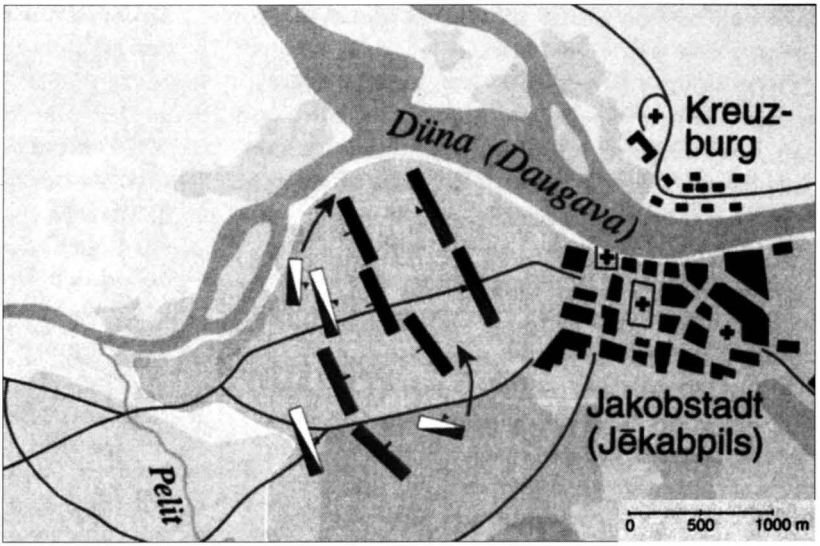
"Lewenhaupt, som efter den vunna segern vid Saladen den 19 mars 1703 befordrades till generalmajor, blef följande år 1704 generalguvernör och öfverbefälhafvare i Kurland, och då han erfor att ryssar och lithauer i förening började gå anfallsvis tillväga, bröt han i juli månad upp från Mitau efter att ha kvarlemnat nödiga besättningar och tågade med en styrka af 8000 man in i Lithauen.

Af Hälsinge regemente låg en mindre del kvar i garnison i Mitau, der öfverste von Knorring förordnats till kommendant, medan återstoden under Brüchners befäl åtföljde Lewenhaupt.

Som den förenade polsk-ryska hären börjat belägra Seelburg, ett svenskt fäste vid Dünafloden, riktade Lewenhaupt sin marsch åt detta håll, men

Skiss:
major Per Iko,
Försvarshögskolan.

Pilarna markerar svenskarnas anfallsriktningar.
Skiss: major Per Iko, Försvarshögskolan.

hunnen 2 mil nära erfar han, att fienden upphäft belägringen, sedan fästet beskjutits i elfva dagar. Han fortsätter dock marschen och påträffar den 10000 man starka fienden vid Jacobstadt den 26. juli, der Lewenhaupt efter endast en timmes strid slog denne på flykten och eröfrade 23 kanoner, 39 fanor och hela trossen. Öfver 3000 fiender lågo kvar på valplatsen, medan de svenska förlusterna uppgingo till omkring hälften."

*

Ensamt i svenska armén har vårt regemente på sin fana **Jacobstadt 1704.** Detta är en följd av förslag av 1888 års fankommitté inför framtagning av en ny fana. Den kom att överlämnas till regementet av konung Oscar II 1897 och fördes fram till 1952 då den nuvarande fanan överlämnades av konung Gustav VI Adolf vid en ceremoni på Lilla fältet den 29 september 1952.

STADGANDEN RÖRANDE HELSINGE REGEMENTE

av Knut Björkenstam

Jag har i min ägo en liten skrift, tryckt 1845, med ovanstående titel. Den omfattar bestämmelser som under Karl XI:s tid utfärdades för alla indelta infanteriregementen rörande det ständiga knektehållet. Härtill kommer bestämmelser utfärdade på 1840-talet och som även de reglerar förhållanden inom indelningsverket. Av försättsbladet (se sidan 12) framgår att varje regemente hade sina stadgar.

Innehåll:

1. Contract med Allmogen i Helsinge- och Gestrikeland angående det där sammastädes uprättade wissa Knektehållet; afslutat den 9 Augusti 1682 och af Kongl. Maj:t i Nåder confirmeradt d. 9 September samma år.
2. Kongl. Maj:ts Nådiga Förordning emellan Rotarne och soldaterne under det wissa Knektehållet uti Helsinge- och Gestrikeland, dat. d. 17 Januari 1687.
3. Uplysningar rörande Soldaternes wid Helsinge Regemente år 1841 ägande förmåner af sina Rotehållare, på grund af med dem afslutade Contract; meddelade af Chefen för Regementet, i skrifwelse till Chefen för Kongl. Landtförswars-Departementet, dat. d. 24 December samma år.
4. Om Helsinge Regementes Pensions-Cassa för Korporaler samt deras Enkor och minderåriga barn.
5. Utdrag af 1844 års Markegångs-Taxa för Gefleborgs län.

"Förordet" är undertecknat: Datum Kungsör den 9 September 1682.
CAROLUS.

Kontraktets bestämmelser är undertecknade: Actum Mo Socken i Helsingeland den 9 Augusti 1682. JÖRAN SPERLING. – Denne var landshövding i länet efter militärt avancemang till generallöjtnant.

Kapitel två är undertecknat: Stockholm den 17 januari 1687.
CAROLUS.

Kapitel tre är undertecknat: Gefle den 24 December 1841.

ADOLF LUDV. VON POST
Regementschef

P. STENFELT
Auditör

Stadganden

rörande

Rotehållaren och Soldaten

wid

Indelta Infanteri-Regementerne.

På KONGL. MAJ:TS Nådigste befallning,

ur gällande Författningar sammandragna

af

C. D. FORSBERG,
Krigs-Råd, R. N. O.

Andra Afdelningen.

8:de Artikeln.

Helsinge Regemente.

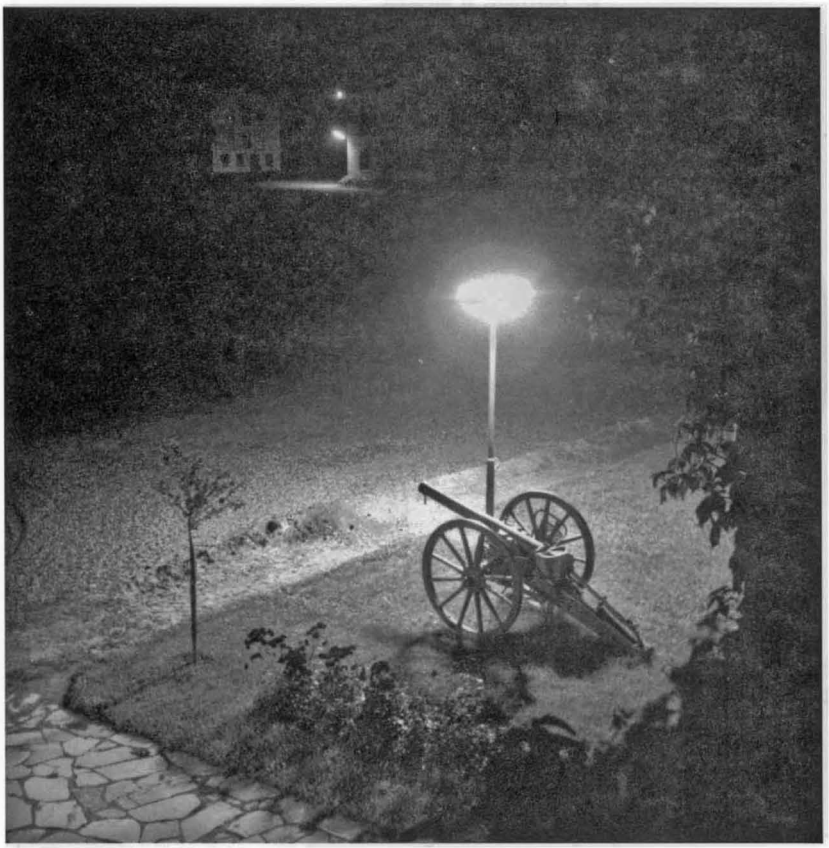
Stockholm, 1845.
P. A. Norstedt & Söner, Kongl. Boktryckare.

Kapitlen fyra och fem saknar undertecknande. Innehållet där torde vara fastställt under åren fram till och med 1845.

Till "förordet" och kapitlen ett och två är tillfogade fotnoter. I dessa klaras ut vad som under årens lopp fram till 1845 har förändrats i förhållande till de ursprungligen fastställda bestämmelserna.

Häftet utgör en intressant läsning som klart tydliggör vilken noggrannhet och omsorg om personalen som Karl XI ådagalade vid organiseringen av indelningsverket. Så var också den svenska armén år 1700 den bästa armé Sverige haft, något som visade sig, då landet våren 1700 angreps av dess "arvfiender" i väst, i syd och i öst. Men det är en annan historia.

Kanske det finns anledning återkomma till den skrift som jag här kortfattat presenterat. Härom står dock skrivet i stjärnorna.

Utsikt från dagofficerens expedition mot C-kasernen en natt i september 1962. Foto: Knut Björkenstam.

KONSERT

gifves

Söndagen den 14 Juni 1863

i Bollnäs Kyrka

af Kongl. Helsinge Regementes hela Musik-kår

till förmån för dess Pensions-kassa.

CONCERT-PROGRAM:

1. Marche Cortig, af Gounod.
2. Ouverture, af Brepsant.
3. Choral N:o 12, 1:sta vers.
4. Qvartett, af Verdi.
5. Philomele (Romance), af Panderon.
6. Duett ur Wilhelm Tell, af Rossini.
7. Fantasi-Consertante för Flaut, af Carrer.
8. Sarastros Aria ur Trollflöjten, af Mozart.
9. Choral N:o 20, vers 1.
10. Romance, af Blum.
11. Polens frihetsbön.
12. Utgångsmarsch (Björneborgs).

Dörrarne öppnas kl. half 3. Konserten börjas kl. 3 e. m.

Biljetter à 1 Rdr rmt för ståndspersoner, säljas på gästgifvaregården och hos handl. Lindberg i Bollnäs; öfriga biljetter 50 öre, barn och tjenstefolk 25 öre finnes att tillgå vid ingången.

I sammanhang härmed afgå bantåg med passagerare:

från Söderhamn kl. 7,30 f. m. och 7 e. m.
„ Bergvik kl. 9 f. m. och 9 e. m.

Vid Berga, Kinsta och Marma blir vanligt uppehåll.

Ångbåten "CHRISTIAN"
från Bergvik till Segerstad kl. 8,30 f. m.
„ Segerstad till Bergvik kl. 7,30 e. m.

Ångbåten "WARPEN"
från Segerstad till Bollnäs kl. 10,30 f. m.
„ Bollnäs till Segerstad kl. 6 e. m.

Helsinge regementes hela musikkår medföljer fram och åter.

ÖVERSTARNAS DÖTTRAR

av Lars Ringqvist

Hälsinge regemente har varit unikt i många avseenden. Oftast mycket positiva. Exempel på detta är Lille-jul som varje år samlar över hundratalet yrkesofficerare, kamratföreningens medlemsantal som är i stigande och Stockholmsavdelningen av kamratföreningen (I 14 S) som samlade över 60 personer på senaste årsmötet. Detta, trots att regementet definitivt lades ner för sju år sedan. Det måste tolkas så, att det fanns en mycket god anda och sammanhållning vid vårt regemente.

En annan liten märklighet är att tre av våra överstars döttrar har blivit berömda kvinnor. En inom den världspolitiska historien och två inom det kulturhistoriska området.

Här följer en kort berättelse om den första av våra tre överstedöttrar.

Ernst von Krusenstjerna
Chef för Hälsinge regemente
1902–1909.

Agnes von Krusenstjerna
Foto: ur boken Agnes von Krusenstjerna av Merete Mazzarella.

Agnes von Krusenstjerna

Med tre söner sedan tidigare fick Ernst von Krusenstjerna och hans hustru Eva, född Hamilton, en efterlängtad dotter den 9 oktober 1894. Dottern döptes till Agnes Julie Fredrika. Familjen bodde då i Växjö där Ernst var

kapten vid Kalmar regemente och chef för Östra Ryds kompani. Hans släkt adlades 1649 och introducerades på Riddarhuset som ätt nummer 460.

Ernst von Krusenstjerna hade starka band till hovet. Under sin tid på Karlberg var han page hos Karl XV. Han var kamrat och sällskap åt drottning Sofias söner. Han följde prins Carl till Moskva för att delta i Alexander III:s kröning och han var adjutant hos kronprinsen, sedermera Gustav V.

Agnes mor var dotter till landshövding Adolf Hamilton i Uppsala och dotterdotter till den store skalden Erik Gustaf Geijer.

1898 tillträdde Ernst von Krusenstjerna en tjänst som överstelöjtnant i Visby, vilket innebar att familjen då flyttade till Gotland.

Ernst von Krusenstjerna med dottern Agnes i sitt knä. Bilden tagen i Visby 1901.
Foto: ur boken Agnes von Krusenstjerna av Merete Mazzarella.

År 1902 blev Ernst utnämnd till överste och chef för Hälsinge regemente. Kasernerna på Kungsbäck fanns inte då, utan Hälsinge regemente hade på den tiden sin samlings- och övningsplats på Mohed i Hälsingland. Kungsbäck var dock redan då en exercisplats.

Regementschefen och hans familj flyttade i och med utnämningen till Gävle och bosatte sig på Staketgatan 1, där översten de första åren hade sin expedition på vinden.

Efter att en kortare tid läst privat och gått två år i folkskolans lägsta klas-

ser började Agnes 1904 på Högre Flickskolan i Gävle där hon gick tills familjen flyttade från Gävle.

På sin tioårsdag fick Agnes sin första dagbok. I den, liksom i sina framtida dagböcker, har hon nedtecknat mycket av sina erfarenheter och tankar. Dessa dagböcker, som fortfarande finns bevarade, berättar mycket om Agnes von Krusenstjernas liv och leverne.

Efter jular och födelsedagar var den största händelsen på året när familjen på somrarna flyttade till Mohed och inackorderades i en bondgård.

När Agnes var tolv år gammal gav hon tillsammans med sin bror ut en handskriven tidning, Riesenborgs Veckoblad, som speglade verksamheten på bondgården.

Krusenstjernska huset på Staketgatan 1 i Gävle som det ser ut i dag. Familjen Krusenstjerna bodde under sin tid i Gävle i en sjurumslägenhet på andra våningen.

Agnes var ganska sent utvecklad och hon var ofta sjuk under sin barndom. Under tiden i Gävle var hon ofta på slottet där hennes morbror Hugo Hamilton var landshövding.

1909 pensionerades Ernst von Krusenstjerna och familjen flyttade till Stockholm och bosatte sig på Karlavägen. Agnes började i sjätte klass på Anna Sandströms skola där hon blev mycket förtjust i sin lärarinna, Mathilde Åkerblom, och skrev dikter och noveller om henne.

Hon trivdes inte bra i den första lägenheten i Stockholm, där hon inte ens fick ett eget rum, utan sov på en soffa i matsalen. Men efter något år flyttade familjen till Sibyllegatan och Agnes började trivas allt bättre i sin nya miljö. Efter några år i Stockholm förändrades dock hennes sinnesstämning.

När Agnes var sexton år hamnade hon i häftig pubertetskris, den första av otaliga kriser hon skulle drabbas av under sin levnad.

1921 träffade Agnes den fjorton år äldre David Sprengel. Han var författare och en väl sedd litteratur- och teaterrecensent. 1921 gifter sig Agnes och David. David blev aldrig accepterad av Agnes föräldrar.

Agnes kriser kom allt oftare och hon tillbringade ett par månader nästan varje år på sinnessjukhus eller andra vårdinrättningar både i Sverige och utomlands. Hon och hennes man gjorde under åren ett flertal resor utanför Sveriges gränser och bosatte sig också utomlands under kortare perioder.

I samband med sjukdomskriserna funderade Agnes ofta på att ta sitt liv och gjorde även något självmordsförsök, men räddades.

1924 blev Agnes gravid men fick missfall. 15 juli skrev hon i en dagbok som familjen hade för att nedteckna viktiga data:

"Den 16 juni födde jag på Pro Patria 6.55 e m tvillingar, nära 4 månader för tidigt. De levde vid födseln men dogo genast. Det var två gossar."

Efter missfallet blev hon aldrig gravid.

Agnes hade under trettiotalet så gott som ingen kontakt med sina föräldrar, vilket allmänt skylldes på hennes man.

Under hela sitt liv var hon mycket förtjust i och såg upp till sin far medan hennes förhållande till modern var mer komplicerat. Mamman, Eva von Krusenstjerna, drabbades av ganska stark dövhet och i likhet med Agnes hade även hon perioder med starka livskriser.

I början av 1940 blev Agnes allvarligt sjuk. Det konstaterades att hon hade en hjärntumör. Professor Herbert Olivecrona opererade henne den 9 mars, men Agnes klarade inte den operationen utan avled dagen efter. Vid den efterföljande obduktionen visade det sig att hon hade äggstockscancer, som spritt sig i hela kroppen.

Olof Lagercrantz skrev 1947–51 sin doktorsavhandling som avhandlade Agnes von Krusenstjernas liv. Avhandlingen publicerades i bokform och blev en stor framgång i bokhandeln.

Det mesta av vad som är skrivet i denna artikel är hämtat ur Olof Lagercrantz bok.

(Red:s anm.: i nästa nummer av Bocken – 2005 – skriver författaren om Carin Göring, född Fock, och om Kristina Lugn.)

EN RESERVOFFICERS MINNEN IV

av Knut Björkenstam

I de tre senaste årgångarna av Bocken har jag gjort utdrag ur reservkaptenen Per-Olof Mattssons minnen. Dessa omspänner tiden från och med rekrytutbildningen 1929 fram till pensioneringen som officer i regementets reserv 1960. Författaren avled den 24 april 1967.

I Bocken 2001 redogjorde jag för hur jag lyckades få veta vem Per-Olof Mattsson var. Ur minnena valde jag inledningen om hur författaren kom till Kungsbäck samt några episoder från den grundläggande utbildningen.

I Bocken 2002 fick författaren berätta om hur Hälsingarna plundrade Marma och vad det fick för konsekvenser. Vidare berättade han om hur en "strejk" på Livkompaniet i oktober 1930 avlöpte.

År 2003 skildrades en "kärrmanöver i Uppland 1932". I år har jag valt utdrag ur författarens tjänst under andra världskrigets beredskapsår. Avsikten är att i kommande nummer fortsätta med detta samt att "så småningom" avsluta med hur författaren upplevde livet på officersmässen.

Som vanligt har jag tillåtit mig att, där jag så funnit erforderligt, något ändra i texten. "Punktering" innebär att jag hoppat i framställningen. I allt väsentligt är det dock Per-Olof Mattssons egna ord som anges.

Så nu överlämnar jag pennan till honom.

Andra världskriget kom till andra bataljonen I 14 1939 och 1940

1933 fick jag ett möte mig tillgodoräknat som fullgjort, fast jag inte låg inne en enda dag. Fusk-Sverige tog pokerchansen att inställa alla militärövningar på grund av statsfinansiella skäl. Det hade kunnat kosta död och förintelse för tusentals svenskar. Död i detta sammanhang är det mest barmhärtiga. Ty på varje död människa går det ca 10 invalider...

1939 i augusti blev jag däremot inkallad. En rapportkarl från vakten kom med andan i halsen till vår övningsplats vid Stenbäck och fick ur sig att jag och sergeant Grönvall omedelbart skulle till regementet. Där fick jag reda på att jag var andre adjutant hos major Appelbom. Hade knappast uppfattat att en sådan befattning fanns, långt mindre vad han skulle göra. Men jag måste sno mig på till mitt första riktiga jobb i det militära.

Under första linden vid B-kasernens hörna skulle jag avlösa Sylwander, för han var beordrad att snarast infinna sig i Östersund för att bli en ännu fi-

nare adjutant. Sylwander delade ut pistoler ur stora trälådor till händer, som villigt sträckte sig mot honom. Jag tog vid och delade ut pistoler till vilt främmande **civila** personer. Senare visade det sig att de avrustats från olika kompanier och iförda sina egna kläder pårustades de nu till ett bataljonsstabskompani hos fanjunkare Svantesson. Men han kunde inte räcka till överallt med sin prudentliga bokföring och kvittering. Jag hade delat ut vapen till sjukvårdare. Svensken är bra ärlig, för efteråt fick jag kvitto från varje man. Ingen obehörig hade varit framme och ingen hade passat på tillfället att förse sig med flera vapen. Och vi som då trodde att sjukbärare var de skummaste man kan tänka sig...

Mitt nya jobb innebar ansvar för sjukvård, mat, ammunition, förläggning, ekonomi m. m., m. m. för en hel bataljon. Den ståtlige ut i fingerspetsarna laglydige överste Ehrenborg hade samma dag fått order från högsta ort att "mobilisera", förlåt förstärka försvarsberedskapen med en fältutrustad bataljon...

På dagen 1/9 1939 och över natten genomfördes ordern. Det gick att skrapa ihop folk ur inneliggande styrka till nöds. Att allt talade för att världskrigets utbrott var skäl nog att utrusta hela regementet försökte förgäves dåvarande mobiliseringsofficeren Dahlgren upplysa sin överste om. Men den ordern kom först dagen därpå. Då avbröts inte panikåtgärderna från gårdagen utan skulle genomföras. Översten hade **först** erhållit en order och **sedan** en annan. Det hela blev i praktiken en enda röra. Många skickade nämligen sitt folk som de stod och gick, med vapen eller utan vapen, med ränsel eller utan ränsel och så vidare till B-kasern, tillhållet för vår första förstärkta försvarsbataljon under andra världskriget. När allt var något så när fullappat, skiljdes de flesta åt igen, ty nu hade inkallelseordrarna duggat in runt om i bygderna. Placeringarna där är genomtänkta och får givetvis inte ändras av panikåtgärder. Först då får man allmänt KAOS. Materielfrågans bästa lösning hade varit att samtliga berörda lämnat ifrån sig allt militärt på kaserngården. Men 1300 nakna beväringar på gården skulle ha undrat: Nu först förstår vi att DOM är helknasiga. Att person- och materielfrågor överhuvud gick att reda ut är för mig fortfarande en gåta. Låt därför den första bataljonen, som var "förstärkt" med något som jag aldrig förstod, försvinna in i den dimma, i vilken den existerade ett par dagar i början av september 1939.

Nu kom de nyinkallade och det blev inskrivning i vanlig ordning. En ovanlig inskrivning dock hos oss. Bataljonschefen inskrev högst personligen sitt bataljonsstabskompani på trappan till Soldatkyrkan vid Kungsbäcksvägen i Gävle. UTMÄRKT B O M B Mål. Härliga hälsingar i oömma kläder och trunk i lång kö. Ja, de faktiskt hängde på låset utan hämtning. Minsann var inte också alla nyktra! **Ingen** behövde avföras till sovplats i finkan. Det hade jag aldrig upplevt...

Däremot tillfördes oss soldaten X genom polistransport ända fram till trappan. Majoren fick kvittera till sig detta fenomen från polismakten. Appelbom förstod det omedelbart, trots att X kom direkt från fängelset. Han satt inne för att avtjäna sitt straff för bland annat resande av livsfarligt vapen och hembränning. Enligt X:s rättsuppfattning fick man ta till kniven och rispa dumma kompisar. Varför måste han åka långt och betala dyra pengar, när det blev mera praktiskt och billigare med "Skogsstjärnan". Appelbom: "Välkommen till mitt värsta arbete. X har krafter att klara förbinderivagnen (= prärievagn i vår barndoms Wild West)." – "Duger jag till det då?" undrade en häpen soldat. "Kan andra klara **en** häst, kan X klara **två.**" Det var majorsord, som övertygade X om att han kommit på rätt plats här i livet. Han blev så småningom **ende** soldat, som inte ville att beredskapen skulle ta slut. Han fick alltid fram sin förbinderivagn med de jättehöga bakhjulen och med ståltråd till förbannelse som extra belastning för reparation. Tyvärr måste dock rättvisan ha sin gång. Dagen kom då polisen kvitterade till sig honom och avförde vår X i pikét till säker plats bakom galler. Oss störde han aldrig under sju månader. Tvärtom.

Bataljonen sattes på många prov med åtta olika förläggningar i Värmland och sedan burdust till Tornedalens kärr. Vi luffade och gick så småningom som maskiner anno 1940. En månad 50 mil. En framryckning kontrollerades av en hel hop stora hövdingar. Truppen kom fram prydligt, men majoren hade valt fel väg, sa generalen Björk. Utan sin tross var majoren värdelös. Åsikten serverades av en överste Ramström. Tidigare chef för I 19 var han Norrlandskännare nummer ett i armén och visste vad han sa. Vår major var uppkäftig: "Om en timme är min tross här." – "Det skall bli mig ett nöje att kontrollera," sa generalen. "Majoren måste lära sig att ta hänsyn till realiteter."

Efter en timme fylldes åter det lilla vägskälet av hövdingar av olika kalibrar. Vi missade tio minuter, därför att Kinmansson orienterade fel på sista tampen. Kärra efter kärra, över hundra och som avslutning på den stolta paraden FÖRBINDERIVAGNEN. En förskräckt X både bockade och gjorde honnör från sin högt uppsatta position. I strama tömmar höll han sina hästar och piskan i högsta hugg, trots att den aldrig användes. Lingonris, ljung och hjortronrevor hängde i massor omkring hans hjul för alla var de surrade med ståltråd. Varenda eker! Våran major: "General, tillåt mig presentera bataljonens SKICKLIGASTE KUSK, soldaten X!" Då rann det fram tårar ur denne missdådares ögon. Det var en blind rättvisa, som kallade honom så ur samhällets synpunkt. Psykologi i sin renaste potens och sant vartenda ord...

Appelbom blev infanterichef på Vaxholms fästning, det vill säga försvarare av Stockholms hamninlopp. Om det smällt hade Vaxholm blivit en parallell till Westerplatte utanför Danzig. När alla andra kapitulerade i Polen, vägrade den chefen att sända upp någon vit flagga. Inte ens när tysk marin

måste tillgripas för att peppra honom och hans kamrater sönder och samman. 14 dagars försening blev det för tysken, innan alla var nerskjutna. 14 dagar här och 14 dagar där blir lång tidsspillan, om det finns många majorer Appelbom i Sverige. Han slutade som chef för I 4. Något hade de högsta hövdingarna begripit.

Appelbom är den ende jag sett leda exercis I i bataljonsförband i betäckt terräng. Ibland såg man ej kompanier, ibland såg man dem och då alltid på sin plats. Han hade aldrig några efterliggare på marscher. Han tackades av en soldat vid 7. kompaniet med orden: "Varför skall majoren tacka oss? Hårt har det varit och nervöst med alla dess GIV AKTER, som det aldrig blev något av (lösenord före E L D). Men det är **vi** som skall tacka för att alla klarat både det ena och det andra." Så går det alltid, om man märker att man har en KARL att hålla i hand i livsfara. Min kamrat och 1. adjutanten Karl Axel Nordlund kan bekräfta mina ord.

Vid Norgegränsen

Den 9 april väcktes jag av ett nitiskt telegrambud, som lyckades klättra över ett galler i porten och ge mig ett militärt iltelegram. Porten var ännu ej öppen. Allt packat och klart, så det var bara att ge sig av till Gävle. Överstelöjtnant Tengberg satt iskall och delade ut order till oss, som fick företräde på löpande band. Min löd: "Du skall fara med tåg till Kil i Värmland med andra bataljonens rekognosceringspersonal. Ordern är hemlig och får inte delges någon. Inga polletteringslappar på cyklarna. Vidare order möter Dig på Kils station i Värmland. Repetera två gånger." Festligt detta med Kil i Värmland. Tengberg var så in i norden klar i skallen, att han undanröjde misstaget att jag åkte till Kil i Nerike. Det finns två Kil. Har senare kontrollerat det.

Vid 5-tiden på kvällen var vi framme och skulle ha mötts av någon regementsadjutant. Svenskt försvar skulle tas upp i höjd med Kil. De som åkt före i bil hade redan tingat in sig. Tyskarna förföljde dock inte de flyende norrmännen in i vårt land. Kom i massor. Fattade inte att de var i Sverige, utan måste stoppas med milt våld. En del lastflak tomma, andra överfyllda med folk eller materiel, som de inte kunde montera ihop till vapen.

Ordern om försvar vid gränsen kom så snabbt den dagen att vi glömdes bort i hastigheten. Gick i timmar och frågade befälspersoner på den mörklagda stationen, om de hade någon order till mig och de mina. Landsfiskalen var också ovetande. Själv tänkte jag fara till Göteborg. Tippade att vi behövdes där. Så fann jag äntligen mannen, som frågade mig om möjligen Linton tillhörde vårt regemente. Javisst, sade jag, själaglad. Vart for han? Ditåt, pekade min sagesman och gjorde en gest mot Norge. Beställde nu militärt ilsamtal "Chefen I 14" till varje järnvägsstation mellan Kil och gränsen. Svaren började droppa in: Okänd. Men så från Åmotfors: han har nyss gett sig av till Gunnarskog.

Klockan halv tolv stannade min motorcykelförare Johansson och jag utanför en liten röd byggnad i samhället, där allt var mörklagt. Det var byns telefonstation. Bultade på. Först efter flera bankningar på dörren, fick vi till vår förvåning se två vita nattlinnen försvinna från stugans motsatta fönster. Sedan damerna verkligen uppfattat att det inte var TYSKEN utan landsmän, talade de om var en militärstab flyttat in. Skolan. Dit och in till stabschefen för att anmäla mig och mitt följe, som snart skulle komma efter på cykel. Blev uppmanad att inte störa vid denna tidpunkt på dygnet utan respektera expeditionstid. Sedan vände han sig om. Han hade säkert haft mycket att göra och behövde sin nattsömn.

Min rekognoscering fick begränsa sig till vad skolan hade att erbjuda på första våningen. Minsann ett stort skolkök. I en salig röra låg vi snart på det kakelklädda golvet och somnade snyggt och prydligt. De som cyklat på ny rekordtid mellan Åmotfors och Gunnarskog med full, ja överfylld packning, var lättsövda. Hårt underlag rekommenderar medicinmännen som nyttigt och aldrig kan det skada. Men det fick jag veta att jag gjort, när den Störste Hövdingen i arla morgonstund besiktade sina domäner. "Utan MITT tillstånd skall löjtnanten inte bära sig åt så här en annan gång." Det kunde jag lugnt lova min beundrade överste.

Så blev det då expeditionstid och jag fick mina order: "Över Allstakan till Häljebodadalen och dalen cirka en och en halv mil norr därom vid Bogen." De skulle försvaras avvärjande. Jag ägde nu militär förfoganderätt och 6.000 kronor i vänster bröstficka. Den högra fylldes efter hand med kvitterade räkningar. De avlämnades vid penningbrist hos krigskassören. Enkelt och smärtfritt hade jag så åter 6.000 kronor i vänster bröstficka. Har alltid undrat, varför man har bröstfickor på uniform. Nu vet jag en anledning. Betalade alltid rejält utan att slösa kontant i förskott för allt en bataljon tog från den del av bofast befolkning, som fanns kvar. Största utgifterna var kvarteren. Varför ligga i tält, när det finns andra tak, som är bättre. All rimlig hänsyn togs till hur många som fanns i stugan.

Något populärare har jag aldrig gjort sedan jag klev in i skolan i Häljeboda, bröt lektionen och förklarade att Kronan behövde skolan helt och hållet. "Vill Ni klaga, får Ni vända Er till landsfiskalen." Behövde aldrig samspråka med någon representant för denna respektabla yrkeskår. En liten detalj bland hundratals inkvarteringsärenden kanske jag får tala om utan att någon tar illa upp.

I Brunskog bodde bara en ensam gammal dam, helt ensam i sin rödmålade idyll. Det stora finrummet var fyllt av praktpjäser. Särskilt lade jag märke till ovanligt många fotografier av Dan Andersson. Min dumma fråga: "Mor är tydligen intresserad av Dan Andersson?" Svar, dräpande: "Det skall jag väl vara, eftersom han var min svärson." En sådan lokal är som gjord för **signalister,** i varje fall för våra. De vårdade gummans prylar som

de klenoder de var. Ett par dagar hade vi på oss i Häljeboda, innan truppen kom. Så brakade det i skogen och bataljonen kom efter skogsmarsch i snö och slask. Fienden är alltid överlägsen i luften. Endast en häst måste jag ersätta på en hel bataljon. Bataljonsveterinären och tvåan på 800 meter i 1928 års olympiad, Bylén, sköt den efter benbrott. 6. kompaniet med den alltid så omtänksamme Thollén som chef möttes av Karlstadsbussar redan vid urlastningsstationen i Åmotfors och fick ta en väldig omväg in i landet till Bogen vid gränsen. Mellan dem och oss i Häljeboda fanns bara skogar och moras fågelvägen. Våra kontakter blev därför sporadiska.

5. kompaniet avlastade samtidigt som 6. Rätt snart fick jag rapport från kaptenen och storhövdingen Gill att han ansåg maten för knappt tilltagen. Han borde haft med sig första, andra och tredje dagens livsmedel. Så beviljat var det. Men han hade bara de knappa resterna av transportlivsmedlet kvar. Genom offervilja från alla kompaniers sida räddades vårt 5. kompani från svältdöden, innan hela apparaten med nattliga livsmedelsersättningar började fungera.

Så kom jag med den första värmlandsmaten till Bogen. Den ville den ekonomiske Thollén inte ta emot. Han hade redan förut så mycket. Tacka för det. Förutom sin egen mat kalasade de i god tro på 5. kompaniets som i villervallan vid stationen "råkat" hamna i deras bussar.

Vår skicklige bataljonsläkare Ljungqvist var omgiven enligt organisationen av fyra läkarbiträden. En av dem måste placeras i Bogen, beredd att verka på egen hand och med egen hand. Huggskador var vanliga eftersom all ved måste tillverkas i egen regi. Ljungqvist tittade på sina pojkar och sände i väg den längste, Hedman. En termin på Karolinska var hans pappersmeriter för jobbet. Ändå missade grabben inget magsår och aldrig blev Ljungqvist tillkallad i onödan. Med sitt röda kort på den vita rocken räckte Hedmans tid till även för civilbefolkningen. Den var nu avskuren från sin läkare i Norge. Det gjorde nu inget, för deras nye läkare var bättre. Vilket omdöme och vilken begåvning hos en så ung man. Hoppas att han senare i livet haft lika god framgång som läkare på riktigt. Då visste jag inte vad jag nu vet.

Medicinalstyrelsen eller vilken myndighet det nu är som fördelar läkare, gav oss den läkare som våren 1939 först i Sverige botade dubbel lunginflammation med sulfapreparat. När överläkaren gick ronden och såg att kvinnan inte dött, frågade han vad underläkaren gjort. Ljungqvist talade om, att han använt ett läkemedel, som han sett på ett reklamläskpapper. Kommentar från chefen: "Man skall inte pröva allt skit som står på läskpapper." Men Ljungqvist fortsatte och nu alla med honom. Ljungqvist är nu sin egen och hela Mälardalens hjärtexpert i Västerås.

När truppen kom fram till Häljeboda, fick den vila några dagar medan Appelbom studerade terränglådan. Han gav sig inte med mindre än att han låg bakom kulsprutorna och kontrollerade korsande eld framför vad han så

småningom ansåg skulle vara vår huvudställning. ...När hela försvarssystemet från förposten vid gränsen till bataljonens ammunitionsplats längst bak var inritade, först då släpptes spadarna och dynamiten lös. En fullastad lastbil med sprängämnen lyckades jag rekvirera. Appelboms ställning var så bra vald, att de permanenta befästningarna så småningom sedan hellre följde hans linjer. "Nu håller vi för sjudubbel övermakt" var trygga ord att höra från vår major, när allt var klart.

"Äter truppen det här?" frågade Appelbom mig, när jag gjorde mig till och lät officerskockarna steka köttet litet extra. "Nej", svarade jag. Majoren: "Då blir vi utan mat i dag!" Kort och kärvt. Officerskocken Raak (tror att han nu är officer) kan intyga att så även blev fallet. Jag fick mig en läxa jag aldrig glömmer. Appelbom kunde försvara sina åtgärder utan att få några anmärkningar av översten, som annars var svår.

GIV AKT-signalerna satte oss i omedelbart krigstillstånd. De flesta var då renrakade och beredda på en längre tids vistelse nere i underjorden. När "Giv akt-upphör" kom, kände vi oss lättade, men flera lurade. Varje gång förlorade vi då folk, som försvann in på norsk sida med vapen och ammunition. De var ju lovade att få skjuta ihjäl tyskar. Dessa desperados återkom över Strömstad till Sverige och tog sig tillbaka till oss. Appelboms fråga var obligatorisk: "Vad hade Ni för sorts kläder?" – "Grötrock och överdragsbyxor", blev svaret. Det var bra så länge det inte fanns svenska militära emblem på kläderna, när man opererade själv.

Vid en GIV AKT skulle en officerspatrull utgå till gränsen. Vid ELD-signal ta sig fram till Magnor i Norge och per code svara på frågor av typen: Hur många fi strv finns i Magnor? Olika matvaror betydde olika siffror. Enkelt och effektivt. Officeren var självskriven, löjtnanten Håkansson, senare nedskjuten av tyskarna över Östersjön på ett annat spaningsuppdrag. Han tog ut dem han trodde skulle palla. Samlade dem för att rensa piporna från fett och olja. De ryker annars onödigt mycket. Tänk att en bland de utvalda stympade sig själv genom att lägga handen över mynningen och trycka av ett skarpt skott. Det är omöjligt att i förväg veta vem som sviktar när det gäller allvar.

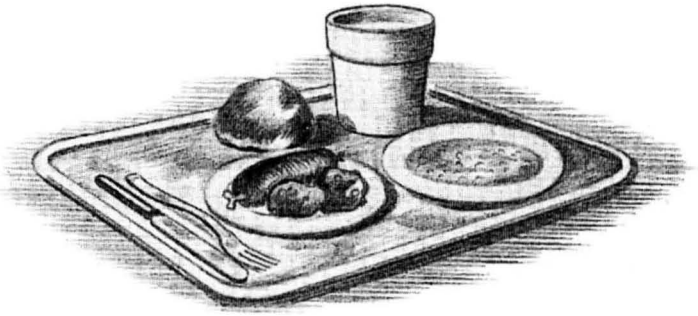
Vid andra GIV AKT-en hann vår försynte präst med att fungera. Han skulle dela ut nattvarden i en björkbacke helt frivilligt. Vilken folksamling. Man ur huse. I farans stund underlåter man tydligen inte att ta emot den psykologiska kraft kyrkan kan ge. Dit kom de man minst skulle tro ha några religiösa behov.

Människor utan tillgång till tidningar och radio blir lättfångade byten för rykten. Ett sa att ryska radion omtalat att det fruktade fjortonde regementet skulle transporteras till gränsen i norr. Vi får väl tacka för komplimangen och säga att vi av vårt befäl bara fick reda på att vår transport gick mot hemlig ort. Regementschefen lämnade över till Södermanlänningar. Ehrenborg

personligen redogjorde för läget vid alla sektioner och enheter. Ett fenomenalt minne och en fenomenal arbetsmänniska. Men så hade han också ett självmedvetande som var obegränsat.

I 14 slog till i Kalixdalen och vi i Gyljen. Först tränade vi marscher i dessa tassemarker och sedan förstörde vi stort upplagda och fint genomtänkta manövrar ihop med andra regementen. Pionjärhövdingen "Boxarn" och Appelbom i förening var ett fint team. Appelbom gick som en slagruteman alltid direkt på fiendens huvudkvarter, sedan "Boxarn" med sina pionjärer gjorde vattnen framkomliga. Försök att döma ut oss med hänvisning till att inte kärrorna var med gick inte. Det var bara att räkna in de mer än fullastade hästdragna fordonen. Särskilt svämmade ammunitionen över alla bräddar. Folk var som kleptomaner, så fort de såg skarpa skott.

Hem igen i slutet av augusti för avrustning. Det hör till god ton att visa upp sig för översten, när man kommer till regementet, men också när man tänker ge sig av. Hade hoppats få göra det efter mina sex månader. Blev inte litet förvånad när Ehrenborg spände sina pepparkakebruna ögon i mig och sa: "Löjtnanten skall få ett kompani och ge sig ut igen." Vad nu? Kompanichef, Norrland, vinter. Hur skulle jag våga? "Nå, åtar sig löjtnanten uppdraget?" Jag sa ärligt: "Det gör jag, om jag får regementets skickligaste fanjunkare med mig." – "Vem är det då?" – "Fanjunkaren Brink", svarade jag ögonblickligen. "Löjtnanten får honom, så är den saken klar!" Tyvärr var Brinks skicklighet känd ända uppe i Boden, dit han befordrades just lagom som vi började ta emot trupp i Åbyggeby. Då bad jag om Bohman och det visade sig vara en fullträff. Så dök Olle Barkander upp som min förste plutonchef och sedan kunde jag se framtiden an med förtröstan på att de flesta skulle överleva, trots att åtskilliga inte var ägnade tjänst på åttonde jägarna.

MED HÄLSINGAR I JÄMTLAND II

av Hans Nedin

Tiden 1941–42 var jag omväxlande chef för fältkompaniet och förste bataljonsadjutant både i fält och på depån. Några händelserika episoder kan jag då berätta om.

Under en större fälttjänstövning var vi på skidmarsch i en Jämtlandsskog i Malte Hamnströms utökade utbildningsbataljon. Utsänd spaningspatrull hade rapporterat fientlig (vitt band) gruppering och förflyttning i närheten.

Under en vilopaus för truppen samlades kompanicheferna hos bataljonschefen. Där beslöts att dra fram samtliga kulsprutetroppar till täten. Under mitt befäl skulle dessa eldstarka enheter föras några kilometer vidare för att kunna grupperas i ett skogsbryn längs en strimma öppen åkermark, som gränsade intill landsvägen. Eftersom vi inte hade några gnäggande hästar eller knakande kärror med oss gick denna manöver väl i lås. Vägen var full av "vitabandssoldater", som hade problem med skidor och vinterutrustning och förmodligen – som vi trodde – hade sin ordinarie hemvist i södra delen av vårt land.

På min visselsignal öppnades "mejningseld" från samtliga pjäser. Det blev kaos förstås och allmän förvirring, tills dess några stridsdomare avbröt debaclet.

Det var då jag hörde några hälsingepojkar muttra:

– Ska dom där vara samma som vi?!

De menade tydligen "lika goda krigsmän", som de ansåg hälsingebataljonen bestå av.

Vid nästa samling var bataljonschefen noga med att framhålla, att samma beredskapssoldater kunde göra goda insatser under andra omständigheter.

*

En annan händelse faller mig i minne.

Vi hade förflyttats skidande under mycket sen kvällstid, i mörker alltså, men under klar stjärnhimmel.

Anspänd tross och pjäsfordon hade lämnats långt bakom oss. Vid det aktuella tillfället stod bataljonen stilla, rangerad på tre täter och inväntande order att slå fientliga trupper i och utanför staden Östersund.

Jag kände kylan – minus 42 grader – intensivt, då den trängde sig ner inpå bara kroppen. Man försökte undvika att röra skjortan så att den varma kroppsluften inte störddes.

I dämpat språk kunde ganska roliga rykten föras vidare. Bland annat be-

Rast under skidmarsch.

rättades det att landshövdingen "tagits till fånga", vilket för övrigt var en bild av verkligheten, då många civila deltog i övningen.

Ibland kunde jag fundera över, huruvida våra förband egentligen var krigsdugliga i denna isande omgivning. Tanken återkastades med förmodandet om, att motståndaren bör ha varit i samma belägenhet.

Efter några timmars förlopp med enbart patrullstrider avblåstes övningen. Man kunde samlas förbandsvis och göra upp eld. Reservprovianten fick tillgripas.

Där satt nu majoren och jag i en uppskottad snövall med frontal värme, men utan mat. Då kom jag på, att mitt kokkärl var fullt av härliga plättar med hallonsylt, en spisning som min fru skickat med mig. Ryggsäcken hade förvarats i ett kallt utrymme och jag hade inte tidigare fått tillfälle att äta det goda.

Så lyckades jag skaka ur innehållet och pressa bajonetten i klumpen och hålla den mot elden. Efterhand som upptining skedde, kunde vi båda låta oss väl smaka, i vårt inre medsändande ett tack till hustru Ann-Mari.

KUNGSBÄCK – KASHMIR MED BIL TUR OCH RETUR

av Urban Gjerulf

Även om detta äventyr skedde åren 1971/1972 var det dock en sådan upplevelse att den länge sitter klar och fast i en gammelmanshjärna.

En ny FN-tjänst väntade. Militärobservatör (MO) inom UNMOGIP i Kashmir under ett år väntade. Spännande! Regementskamraten Folke Alnevik hade tjänstgjort där och nu var det min tur.

UNMOGIP står för United Nation Military Group of India and Pakistan och upprättades efter "befrielsen" från britterna 1948. Tre krig har sedan dess utkämpats mellan den muslimska befolkningen och den indiska överhögheten, de facto Pakistan respektive Indien.

UN-gruppen består av omkring 45 militärobservatörer från femton olika länder. Staben (HQ) är under vinterhalvåret grupperad i Rawalpindi och sommarperioden i Srinagar i Kashmirdalen.

Nu till resan.

Hur skulle man ta sig dit? Skulle familjen (hustru och tonårsson) med? Det senare frågetecknet rätades snabbt ut. Javisst skulle den med. Det första frågetecknet tog längre tid att räta ut. Det blev bil istället för det vanliga – flyget.

Alltså: Planera, planera och planera. En officers yrkessjukdom.

Beslut: Köpa en ny bil i Köpenhamn. Starta i början av augusti med första garantiservicen i Venedig. Det blev en Volvo i stället för SAAB, som var tänkt. SAAB fanns i Israel och det skulle kunna ställa till problem i de muslimska länderna på grund av brist på serviceställen.

Det mesta av utrustningen skulle skickas med båt till Karatchi.

Visa ansöktes om till olika länder plus vidtogs särskilda åtgärder på grund av mina tidigare besök i Israel. Informationsmaterial anskaffades och vi började studier om de olika länderna, mest om Pakistan och Indien med Kashmirproblemet.

Färjan från Malmö till Köpenhamn gick kl. 9 den 2 augusti 1971. Dessförinnan hade föräldrar och övrig släkt och vänner sagt adjö och vinkat av äventyrarna. Nu började resan. Hämtade den nya Volvon. Packade den med vår reseutrustning samt reservdelar till bilen plus en reservdunk med fem liter bensin. Så iväg. Först ner till hamnen för "adjö" till en kär faster. Då noterar vi det första problemet – ett kraftigt metalljud från någonstans i vänster bak (som det heter på hästspråk). Tillbaka till VOLVO-firman. En mutter var lös i bromstrumman. Åtgärdades och sedan iväg. Mycket folk på

vägarna – det var semester i Europa. Planerad övernattning i Hamburg men fullt överallt. Fortsatte i värmen till en liten by på landsbygden för nattlogi efter de 40 första milen av de planerade 1200.

Nästa dag blev det Autobahn via Nürnberg och München till Salzburg där vi träffade en gammal bekant från Cairotiden, kommendör Kloss, Österrikes flotta (!). Han tillhörde en gammal adel i Österrike och man fick en känsla av Sound of Music. Först sent på kvällen fick vi rum i en gammal bondgård utanför Salzburg. I det billiga priset ingick härliga, stora duntäcken, komockelukt och tuppgol på morgonen samt solsken.

Härlig tur genom Brennerpasset för lunch på italiensidan av alperna. Sedan ner till Venedig för Volvoservice och gondoltur. En natt och en dag till i detta kulturcenter.

På eftermiddagen den 6 augusti fick vi bilen och startade direkt mot Trieste i trängsel med massor av turister och i mycket varmt sommarväder. Svårt med hotell och lokalbefolkningen stod därför utanför hotellen och erbjöd rum. Vi hängde på ett ungt lärarpar, som tog oss hem till sitt efter flera mil i mörkret på slingriga bergsvägar. Men OK – vi bjöds på god middag och slivovits samt god sömn.

Dubrownik nästa. Fint hotell, härliga bad i Adriatiska havet. Den gamla staden var vacker och man undrade flera gånger hur man kunde skjuta sönder en av sina vackraste städer under Balkankriget nu under 90-talet.

När vi nu fortsatte ner genom Jugoslavien var det den vackraste delen av landet med sina vikar, kustberg och byar. Landet blev också rödare och rödare ju längre ner och in i landet man kom. Tito överallt! Albanien näst intill! Jag tyckte det var lite beklämmande. Utmed bergsvägarna stod små kors och låg blomsterkransar nästan i varje kurva – jovisst var det hemska stup intill de smala vägarna.

Vi hade nu kört omkring 30–40 mil om dagen, utom i Tyskland där vi tog 100 på en dag. Ner mot Skopje och Thessaloniki till Canakkele i Turkiet, där vi tog in på ett litet hotell nere vid hamnen. Vi skulle nu efter omkring 400 mil lämna Europa och färja oss över till Främre Asien.

Den 12 augusti var vi i Izmir, en vacker modern stad med österlandsmystik. Izmir präglades av NATO-förbanden, som hade (har?) sitt ME-Command här med många flottenheter.

Men vi fortsatte in mot höglandet österut och kom sedan ner mot kusten och de nya turistorterna, främst för finnar. I Antalya blev det flera timmars bad, samt en kvällspromenad ner genom den gamla staden. Tyvärr blev det inget av en tidig sömn inför morgondagens tur, då en taverna intill hotellet hade full rulle på sin diskoverksamhet. Dessutom mycket varmt och vindstilla. Vi fick börja vänja oss.

Kuststräckan längs Medelhavet med blått vatten på höger sida och färgrika höga bergskedjor på den vänstra, blev upplevelsen mot Adana och till

Iskanderun. Den senare var den stora hamnstaden – vid sidan av Beiruth – för handel in mot Syrien och Jordanien.

Vi hade här planerat att köra över Beiruth, Damaskus, Amman och sedan Baghdad. På grund av den ökande konflikten inom Jordanien, där palestinierna blivit alltför starka, hade kung Hussein, för att få lugn i landet, kört ut huvuddelen av de palestinier som var mest upproriska – "Svarta september". Det var alltså osäkert område, varför vi lade om routen och körde från Iskaderun mot Aleppo i Syrien och mot Baghdad. Det kunde bli problem för kartan gav inget säkert besked om vägar, men en Volvo skulle väl klara det mesta. Så vi gjorde rätt. Nu när vi har facit!

I den gamla historiska staden Aleppo kultiverade vi oss och gjorde stor hygien. Den 17 augusti fortsatte vi på en fin asfalterad väg, åtta mil genom uppodlad öken fram till Eufrat. Där i byn Maskene var det stor fårmarknad men budgeten hade inget utrymme för några inköp, även om priset på hustrun var högt och skulle ge massor av får/getter.

Tänk er följande: Gävle, Nygatan en lördag. På trottoaren framför Flanör kör en bil med utländska skyltar upp och parkerar. De tre resenärerna är mörka men vänliga. De plockar fram stolar och sätter sig ner intill bilen och packar upp för lunch. Kaféägaren på Stortorget ser detta och kommer springande med ett par stolar och erbjuder resenärerna att sitta ner, allt under ordväxling på ett konstigt språk. Med lite engelska så får man fram ett tack och äter, allt medan gävleborna samlas och tittar på. När den mörke mannen tar fram kameran samlas alla ungar i skock och skall vara med. Till sist är man klar med lunchen. Packar ihop och tackar för att köra vidare. Detta var vad vi gjorde här i ökenstaden. Alla vänliga och glada.

Vi fortsatte i den torra 45-gradiga värmen längs Eufrat mot den syriska gränsen. Jag hade börjat få känningar av Faraos hämnd (Tors hammare, Röde Orms magplåga och allt vad de heter i varmare klimat). Vi for nu längs Eufrats gråa vatten, så jag hade ju nära till naturens WC.

Tio år senare skulle vi bo ett par år i Baghdad. Jag tänker då på att vattnet där kom ju från Eufrat.

Efter ungefär 36 mil kom vi till syriska gränsen, där vi skulle stanna över natten i Abu Kamel – en ort vi aldrig glömmer. Efter inspektion av ett par "hotell" blev vi erbjudna dela rum med ett par saudier. Vi tog det näst sämsta – ett rum med tre bäddar för tio svenska kronor. Med fönster. Men först blev vi hembjudna till värdinnan och fick te i hennes hus, fyllt av äkta mattor – golv, väggar och stolar eller soffor. Det var hennes kapital när hon flydde från Irak. Även om min hustru inte talade hennes arabiska, så förstod hon min hustrus egyptiska arabiska. Med lite engelska därtill, så blev det en trevlig kväll.

Men nu till resans happening! Vi lade oss att sova, men snart krävde Faraos hämnd, att jag skulle rusa iväg i mörkret. Utanför rummet på gårdsplanen fylld av sovande, snorande och snarkande människor. Jag hann! När jag

kom tillbaka, satt fru och son och jagade möss som sprang över sängarna. Tänd ljuset! Då kom fladdermössen genom det oglasade fönstret och gjorde uppvisningsvarv runt lampan i högsta fart. Släck ljuset – fladdermössen försvann. Men mössen kom tillbaka till sängarna. På med ljuset! Mössen bort men fladdermössen in! Så höll vi på till fram på morgonen, när tuppen gol utanför rummet. Fönstret var ovanför gödselstacken! Men för tre kronor bädden – vad kan man begära?

Gränspolisen hade under natten kollat upp de konstiga människorna. Det blev inga problem utan en trevlig stund med syrisk polis och sedan över till den irakiska tullkontrollen och en ny stund med te och vänligt prat. Tankade och for iväg längs några hjulspår, som var vägen till Baghdad. Följ bara floden eller telefonstolparna. OK!

Det blev nog några av mina värsta timmar. Ingen väg! Bara sand med några hjulspår här och där. En rad telefonstolpar syntes ibland och vi följde riktningen som de angav. Till vänster kunde man skönja grönska här och där och vi förstod att Eufrats dalgång fanns där någonstans. Rätt som det var låg det en stenbumling i vägen och man hann gardera i sista minuten.

Sand och damm kom in överallt. Vi försökte täppa till med handdukar, men det hjälpte knappast. Efter ungefär två timmars körning med hjärtat i halsgropen nådde vi floddalen och lämnade den 40-gradiga sandöknen. Jag tog ett dopp i Eufrat och sedan gick de resterande tio milen på asfaltväg mot Baghdad fort. Tog in på Hotel Atlas (inklusive aircondition) och njöt av en siesta.

I Baghdad fanns en större Volvo-verkstad och med de kontakter vi hade, fick vi snabb hjälp med att serva bilen. Motorrummet var rena sandlådan!

På kvällen middag med den svenske chefen för LM-kontoret. Att vi skulle arbeta tillsammans åtta år senare i Saudi Arabia, kunde man ju inte veta. Världen är liten.

Den 20 augusti körde vi uppe i rena månlandskapet i gränsområdet NO om Baghdad för att passera gränsen till Shahens Persien/Iran. Det blev en snabb affär ut från Irak, men tog lång tid på Iransidan med alla papper som skulle fyllas i.

Vi lämnade det 46-gradiga gränsområdet och kom ner på de gröna lågområdena mot Kermansha och Hamadan. Behagligare klimat gjorde resan på de allt bättre vägarna ner mot Teheran lättare. Vi hade nu mött de första stora karavanerna med nomadfolket. Turbaner, näbbskor, hundar och klingande kamelklockor. Vi var nu i Asien.

Ett par dagar i Teheran blev en avkopplande kur. En stor, modern stad med breda avenuer. Rondeller, som här fanns långt innan ordet ens fanns i Sverige, gjorde den livliga trafiken lätt. Här på Teherans Stureplan fick jag den ena av två punkteringar på hela resan. Det blev ett snabbt byte.

Ambassadbesök för att läsa svenska tidningar och kolla om det fanns eventuell post.

Fortsätt! Nu mot Kaspiska havet efter att ha passerat mäktiga bergskedjor i lavasten och toppar på 3000 – 4000 meter. Mäktigt! Övernattning och bad i "havet". Nu skulle vi vidare österut mot Afghanistan. Vi fick veta att vägen inte var klar än men vi kunde sätta bilen på tåg för frakt till Mashad 60 mil bort. Men nej! En hälsinge i en Volvo – klart att det går. Och det gjorde det, även om "vägen" mest var ett lerigt traktorspår.

Hur som helst, vi hamnade nu i en av de heligaste orterna för muslimer. Här fanns en mycket stor och vacker moské. Annars var det mycket primitivt och vi började känna oss några hundra år tillbaka i tillvaron frånsett alla hippies som nu inte kom längre än hit. Narkomanerna från Europa var ett farligt inslag i befolkningen.

Nästa dag åkte vi ännu längre tillbaka i vår tideräkning. Vi började på en relativt fin väg i 25-gradig temperatur men hamnade snart i en sandstorm och fick leta oss fram. Karta och terräng gick inte att jämföra. Plötsligt såg vi två höga pelare – minareter – en gränskontroll. Det gick fort att komma in i Afghanistan. Men för oss blev det jobbigt att vara från 1900-talet men leva i 16-/1700-talet. Turbaner och skägg. Beslöjade kvinnor, som i sina burkas flöt omkring som spökfigurer. Lerhus och affärer som hål i väggen.

Kom fram till staden Herat, som hade en modern byggnad, det ryssbyggda hotellet, som användes när ryssarna byggde huvudvägarna i västra Afghanistan. Bilen och vi själva var helt neddammade och sandiga. Långa duschar och siesta gjorde gott. Sedan ner i den urgamla staden. Vi befann oss i medeltiden. En mycket egendomlig känsla. Att nu trettio år senare läsa och höra om gamla kända platser i samband med kriget mellan folkgrupperna, sedan ryssarna körts ut med stora förluster, gör att man lystrar till extra noga.

Så iväg på asfaltväg de sextio milen till Kandahar, huvudorten för talibanernas ledning nu 2001. Här fann vi matjessill i en affär! Rester efter någon svensk hippie?

Vi börjar närma oss slutet av resan och ännu väntar en del farligheter runt hörnet. Men först till Kabul på 50 mil fin väg genom sand och stenöken. Vägen kantad av gravhögar (stenkummel) med vimplar. Gamar i olika kretslopp sökande fallvilt.

I Kabul tog vi in på lyxiga Intercontinental Hotel, som låg på en höjd med en härlig utsikt över staden. Bad både i badrum och poolen före en stadstur. Här fann vi att det fanns många obeslöjade kvinnor samt män i kostym. Det religiösa trycket var inte så hårt. Ett stort modernt universitet svarade för modern utbildning av ungdomarna. 25–30 år senare förstördes allt detta genom talibanernas vansinniga regim.

Den som moderniserade landet 1933 och 40 år framåt var kung Mohammed Zamir Shah, som 1973 drevs i landsflykt, men kallades hem igen 2002 för att stötta ett nyval sedan talibanerna störtats. Den 83-årige kungen kommer dock inte att verka som kung igen.

Nagin lake i Srinagar, Kashmir.

På "vår tid" var det pathanerna – bergsfolket – som var de vilda och självständiga stammarna, främst i Khyberpasset mot Pakistan. Det var ur dessa grupper som talibanerna (egentligen studenter) rekryterades och sedan övades på Pakistansidan. När vi nu fortsatte österut genom detta pass hade vi inte en aning om de risker som fanns. Vi rastade gladeligen vid sidan av vägen i detta mäktiga, vilda bergsmassiv utan en tanke på farligheter. Några dagar senare, väl framme i Rawalpindi, fick vi reda på att ett par fransmän mördades i passet när de rastade. När vi ett år senare skulle köra samma väg tillbaka, varnade oss den pakistanska gränspolisen. De tog inget ansvar om vi lämnade vägen en meter!

Efter omkring sex timmars körning från Kabul kom vi till Peshawar i Pakistan. Staden är känd för sin vapensmuggling och även tillverkning av piratkopior av de modernaste lätta vapnen. Hippies höll gärna till i den då primitiva staden. Efter ytterligare tre timmars körning de 17 milen anlände vi till Rawalpindi den 28 augusti 1971.

Efter en kortare tid vid HQ skulle vi vidare till Srinagar på indiska sidan. Så det blev ytterligare 57 mil i bergsterräng upp till Kashmir, Asiens Schweiz. VI VAR FRAMME! Utan olyckor! Endast EN punktering! Femlitersdunken med reservbensin outnyttjad! Med 1.200 mil i kroppen! Hela familjen med massor av erfarenhet från andra kulturer. Äventyret – hur våga? Och vi lyckades och nu väntade nya problem vi inte kunde ana. PAK-IND-kriget, som startade i december 1971 efter upptrappning, blev för oss militärobservatörer från FN mycket arbetsamt.

Men det är en annan historia. Hösten 1972 bilade vi hem igen och tog då båt över Svarta havet två till tre dygn för att slippa Turkiet.

Dessa äventyr gav oss många vänner med årliga kontakter fortfarande 30 år senare.

VÄRNPLIKTSMINNEN FRÅN KUNGSBÄCK

av Anders Lindström

Jag ryckte in i mars månad 1970 som så kallad "marsian" på livkompaniet. Detta innebar att man efter 15 månader muckade som sergeant i maj 1971.

Under värnpliktstiden fick jag uppleva en hel del minnesvärda situationer som jag tänkte dela med mig av till läsarna av vår uppskattade årsskrift Bocken.

Den första tiden av min värnplikt bestod mest av grundutbildning som att marschera, skolskjutning, städning samt fysträning. Min plutonchef på FPCS (förberedande plutonchefskola) var löjtnant Winberg, ställföreträdare överfurir Wengrud. Efter ett par månader kom ett nytt befäl in i bilden i stället för Wengrud, nämligen sergeant Hållander. Nu var det slut på sötebrödsdagarna. Kraven skärptes i alla avseenden. Vi fick bland annat göra armhävningar som straff i korridoren inför våra kamrater, det var språngmarsch i så gott som alla lägen. I efterhand kan jag konstatera att det var tur för oss att Hållander gjorde marschanträde på vår avdelning. Han kallade sig själv det bästa befäl som skådats på Hälsinge regementes kasern, inte illa eller hur?

Jag tillhörde den första grupp som blev utsatt för den så kallade karolinerexercisen under sträng bevakning av major Palm, löjtnant Elson var den som stod för det praktiska övandet. All denna exercis visades upp på Flygets dag i Söderhamn sommaren 1970. Palm hade en viss charm med sin totala övertygelse om sin egen kunskap om hur det skulle gå till. Det hände ganska ofta att han dök upp på kaserngården under våra långa exercispass under Elsons ledning, för att korrigera som han sa de små detaljer vilka endast ett tränat öga som hans kunde se. Hur som helst gjorde vi ett mycket gott intryck i Söderhamn som höll på att leda till en uppvisning i Edinburgh, det förekom diskussioner enligt Palm.

Direkt efter detta var det dags att påbörja träningen till högvakt under ledning av löjtnant Dahlström samt kapten Österdahl. De hade aldrig övat en så samspelt trupp vilket naturligtvis kunde härledas till karolinerträningen.

Ett bestående minne var kompanichefen major Björks permissionsuppställningar. Han hade alltid tre budskap som levererades uppkliven på en av pallarna på våning A 4. För det första skulle befälseleven alltid hålla tider, för det andra vara hel och ren samt för det tredje sköta sin fysiska träning. Under inryckningsveckan var det permissionsförbud, alla hade kvällstjänst.

En av mina kamrater, befälselev Andersson, gick in till Björk under inryckningsveckan och begärde permission för att hans dansband hade en spelning varvid Björk hade svarat:

"Det måste befälseleven förstå att man inte kan erhålla permission mitt under brinnande utbildning. Dessutom skall Andersson klippa av håret minst ett 'snäpp'."

Under sommaren 1970 ingick vi i vakt och beredskapen på regementet vilket bland annat innefattade tjänstgöring i gamla kasernvakten som låg cirka 100 meter sydväst om exercishusets västra gavel. I samma veva kom fänrik Jansson, sedermera Swärdenholt, hem från Karlberg. Under ett av mina beredskapsdygn under ledning av dagofficeren Swärdenholt luftlandsatte fienden fyra gånger på varierande Lilla fältet och Valls äng. Vid ett tillfälle blev jag beordrad som post utanför kanslihuset att bevaka ingången. Plötsligt placerades två femminuters rökfacklor framför entrén för att testa att soldaten medförde skyddsmask i stridsdugligt skick. Under kasernvaktsdygnen dök Swärdenholt upp mitt i natten vid ett flertal tillfällen för att kontrollera att cyklarna stod inrättade i cykelställen. Dåvarande vaktchefen, rustmästare Lindström (ej släkt med författaren) ruskade på huvudet och sade åt oss att inte väcka honom för dylikt trams.

Under november månad genomförde vi en jägarvecka runt Åmot. Det började med att jag och min rekrytkompis Ekström (vi är fortfarande kompisar) tillsammans med löjtnant Winberg utgick som rekpatrull för att finna en lämplig övernattningsplats på måndagskvällen. Vi fann en lämplig plats cirka tre kilometer söder om Åmot, vi var på plats vid 14-tiden på eftermiddagen. Vid 16-tiden anlände en något seg sergeant Hållander med huvudstyrkan. Det hade mörknat på, Winberg överlämnade befälet till Hållander varvid Winberg tog ut kompassriktningen och gick ned till övningsledningens förläggning i Åmot. Plötsligt stod kaserngårdssergeanten Hållander mitt uti skogen och skulle övernatta i granrisbivack. Jag hade blivit utsedd till truppförande chef för vår avdelning under första dygnet. Vi fick ordning på våra skärmskydd i öppen fyrkant med tre rejäla eldar i mitten. Trots eldarna med tillhörande eldposter under natten blev det rejält kallt under vindrockarna. Sergeanten hade sovsäck med sig. Kvicksilvret kröp ned till noll. Under veckan visade det sig att några kamrater inte klarade av krigets krav, vilket även skulle omfatta Hållander i vissa avseenden.

Under hösten blev vi utplacerade på trupp för tjänstgöring. Hållander hade ett speciellt öga på mig vilket, tror jag, resulterade i att jag blev placerad på 8. kompaniets första skyttepluton under ledning av fanjunkare Hammarstrand. Ryktet hade gått långt före om fanjunkarn bland oss på Livkompaniet. Den som blev placerad där skulle få ett helvete. Kompanichef var major Rittsél, ställföreträdande kapten Hiedland och adjutant rustmästare Persson, den senare med krigserfarenhet från finska vinterkriget. Vid ett

tillfälle under året var två soldater sjukskrivna i grupp två inre tjänst. Detta medförde att adjutanten hade ansvar för soldaternas verksamhet. Persson hade beordrat städning av toaletterna, speciellt skulle pissrännan rengöras. Efter en timme anmälde soldaterna till Persson att uppdraget var slutfört varvid visitation vidtogs. Persson var inte nöjd med resultatet. Han klargjorde för soldaterna att pissrännan skulle poleras om så att man kunde spegla "kukhuvudet".

Mitt första möte med Hammarstrand blev minst sagt kaotiskt. Allt började med en kuppövning tidigt en morgon. Jag kom nedstörtande från A 4 till Hammarstrands befälsrum på A 1 i full stridsmundering med avsikt att anmäla mig för tjänstgöring. Med kraftfulla knackningar på dörren förväntade man sig ett redigt svar från insidan. Detta uteblev i minst två minuter. Därefter hördes ett kraftfullt kom in. Jag öppnade dörren, klev in och gick upp i enskild ställning. Så fick jag stå i ytterligare ett par minuter innan ögonkontakt upprättades. Jag anmälde mig för tjänstgöring med tillägget att jag hade tid hos tandläkaren inom 20 minuter. Fanjunkarn skällde på mig som en bandhund, en befälselev som var så mjäkig att han måste gå till tandläkaren under en kuppövning var totalt oanvändbar. Jag ombads att försvinna ur hans åsyn. Trots den totala konfrontationen vid första kontakten blev vårt samarbete under utbildningsåret mycket givande. Jag insåg ganska snabbt att Hammarstrands sätt att utbilda så kallade beväringar med den så kallade naturmetoden var mycket effektivt och vägvinnande.

Jag kommer mycket väl ihåg när vi under en bataljonsövning hade kommit fram till stormavstånd med rekstyrkan på stjärnhöjden i Laggarboanfallet, kapten Callenmarks skapelse. Jag beordrade min avståndsmätare att mäta in anfallsmål. Då visade det sig att han endast hade fodralet med sig, instrumentet hade han lämnat i plutonsförrådet i källaren på A 0. Hammarstrand pekade på soldaten och skrek HÄMTA. Soldaten tittade storögt på Hammarstrand och klagade: "Då måste jag gå två kilometer och hämta cykeln samt cykla två kilometer till kasern." Han möttes ännu en gång av ordern HÄMTA. Beväringen dök upp samma dag vid midnatt i vår kompaniförläggning nordväst om Jordåsen. Han glömde aldrig någonting efter detta.

Hammarstrand hade lärt gruppcheferna att göra upp eld inom en minut efter att rast kommenderats. Varje gruppchef hade alltid lättantändligt material i fickorna för att klara uppgiften. Vad avsåg att gå i förläggning var plutonen helt "outstanding" i jämförelse med övriga kompaniet.

En mycket väldrillad ordonnans fick man till sitt förfogande som tjänstgörande plutonchef. Hammarstrand hade lärt soldaten att aldrig vara längre än 1,25 meter från chefen. En natt när jag var tvungen att gå ut ur tältet för att göra lättare behov följde ordonnansen efter. Han hade blivit lärd att inte vara längre från chefen än 1,25 meter.

Tidigare under kvällen skulle Hammarstrand visa mig en karta på nästa dags verksamhet. Ordonnansen fanns intill. Hammarstrand beordrade LYS åt ordonnansen som inte var utrustad med någon ficklampa. Det var endast gruppcheferna. Ordonnansen försökte förklara för Hammarstrand att han inte hade någon ficklampa varvid Hammarstrand upprepade sin order LYS. Ordonnansen störtade in i närmaste tält och bad att få låna en ficklampa av någon gruppchef vilket han inte fick. Tänk om Hammarstrand kontrollerade gruppchefernas utrustning. Till slut kom ordonnansen ut ur tältet med en tändsticksask och med darrande händer fick han eld på en tändsticka. Under hela denna process som tog ett par minuter upprepade Hammarstrand ordern LYS ett flertal gånger. Efter detta hade ordonnansen alltid en ask tändstickor med sig.

En morgon var det fullt av materiel i korridoren på A 1. Hammarstrand hade beordrat kontroll av såväl personlig som gemensam materiel. Detta var ett skådespel man aldrig glömmer. Klockan 07.30 vid avlämningen var all gemensam materiel utom traktor med släp upplagd i korridoren. Till detta hade nyss nämnda ordonnans ställt ut ett bord med materiellistor samt en termos kaffe och ett wienerbröd till Hammarstrand. Efter avlämningen vidtog ett formidabelt skådespel. Hammarstrand läste i listorna, soldaterna höll upp och sprang dels med personlig materiel till skåpet, dels med gemensam materiel till plutonsförrådet i källaren, allt skulle hållas upp så att Hammarstrand kunde se. När han kom fram till tjugomannatältet, även det skulle hållas upp, började soldaterna att krokna. Det gick åt fyra man för att klara uppgiften.

I februari 1971 genomförde vi en så kallad "nollte KFÖ" vilket medförde att man gjorde KFÖ under sin grundtjänstgöring. Vår krigskompanichef, kapten Lundén, kom från I 16 i Halmstad. Några av mina bestående minnen var all snö som föll i februari samt när Lundén stod längst fram på tolklinan när vi skidtolkade ut till Marma skjutfält. Vi kom fram till 90-gradersböjen strax före Ytterö norr om Myrbo och Lundén försvann långt ut på åkern i en virvelstorm av snö. Traktorn ginade i kurvan. Lundén orkade inte hålla emot varvid resultatet blev enligt ovan. Under vår slutövning hade arbetsgivaren hotat med "lockout" för officerarna. Detta medförde att många beväringar gick och hoppades på att slutövningen skulle avbrytas efter två dygn, vilket inte blev fallet. Några soldater på bataljonen blev så besvikna att de rymde från slutövningen med påföljande straff.

På våren 1971 genomförde vi en fältarbetsvecka i Marma strax nordost om nollpunkten. Alla plutoner skulle bygga ståvärn med splitterskydd. Hammarstrand var fältarbetsansvarig för kompaniet. Mitt i fältarbetsområdet upprättades en arbetsstation för tillverkning av så kallade ok med mera. Arbetsplatsen var täckt med ett maskeringsnät. Den soldat som klev utanför maskeringsnätet utan "bössa, mössa och mask" fick direkt permissionsför-

bud. Hammarstrand hade handplockat ett par beväringar som var duktiga på att jobba med motorsåg. En dominerande uppgift var att såga fyrkantsstockar av rundvirke. Uppgiften var att såga i 50 minuter, vila i tio. Under rasten skulle motorsågen filas och bränsle fyllas på.

Vid ett tillfälle hade Hammarstrand gemensam utbildning för hela kompaniet vad avser sprängmedel. *Han inpräntade i beväringarna att sprängdeg inte är farlig, den är en arbetskamrat.*

Under tredje arbetsdagen bevittnade jag följande händelse. En av soldaterna hade sågat i fyra entimmarspass varvid han stod och sträckte på ryggen mitt under arbetstimmen. Hammarstrand såg beväringen varvid han frågade med hög och ljudlig stämma vad det var för fel. Beväringen svarade att han var trött i ryggen, Hammarstrand konstaterade kort att en motorsåg blir aldrig trött – såga beväring. När veckan led mot sitt slut gick Hammarstrand runt och betygsatte de olika värnen. Några blev godkända men de flesta hade olika typer av defekter. Som kulmen skulle hållbarheten testas på ett av värnen, kravet var att skyddsrumsdelen skulle klara en direktträff på taket från en 12 centimeters spränggranat, "sving" för oss som jobbat med granatkastarna. Hammarstrand monterade en laddning motsvarande sprängkraften av en direktträff på taket av en 12 centimeters "sving". Säkerhetsavstånd hade meddelats all personal på kompaniet vilka befann sig på behörigt avstånd. Det kommenderades eld varvid en rejäl smäll for igenom tallbeståndet. Efter en stund beordrades truppmassorna fram till värnet för att konstatera resultatet.

Döm om min förvåning, ur värnet kryper överfurir Björn Bengtsson fram helt oskadd så när som på lite sipprande blod från ena örat. Hammarstrand blev något överraskad och förvånad varvid han frågade vad Bengtsson haft för sig. Det visade sig att Bengtsson krupit ned i värnet när fanjunkarn godkänt detsamma. Han litade fullständigt på Hammarstrands omdöme. På frågan om hur Bengtsson upplevde smällen svarade han att "det blev som ett djävla vakuum i skyddsrummet när explosionen inträffade. Därefter blev det ett djävla övertryck som skakade om hela kroppen, men jag litade på fanjunkare Hammarstrand."

Jag vill påstå att detta är en helt otrolig händelse i regementets historia.

I mars månad 1971 var det dags att åka till fjällen på vinterutbildning. Vi blev förlagda i Håckrenlägret i Jämtland. Befälen bodde på Brinkeboda värdshus. Under dagarna var det varjehanda utbildningar som lavinkunskap, skidåkning, pulkdragning med mera. En natt skulle vi bo i snöbivack. Rustmästare Wickström (gick under namnet Rustvicke) delade ut renhudar, sovsäckar, frystorkad mat samt stormkök med bränsle i lägret inför dygnet på fjället. Vi skidade upp på Västerfjället och grävde in oss tre och tre. Min renhud måste kommit från en renkalv, den räckte knappt till svanken. Sovsäcken var utrustad med en informationslapp som var fastvirad på dragked-

jan. På den stod följande *förvara ej sovsäcken så att hästar kan trampa på den.* Hela veckan avslutades med en gemensam kompanimiddag på Brinkeboda, därefter åkte vi buss till Undersåkers Folkets hus på dans. Den då inte så kända orkestern Bröderna Lindqvist spelade under kvällen.

Resten av min värnplikt rullade på som för de flesta, veckorna gick, plötsligt var det muck den 15 maj 1971. Jag muckade som värnpliktig sergeant med specialinriktning på skyttepluton.

Ser jag tillbaka på tiden som plutonchefselev på Kunglig Hälsinge regemente så har den betytt oerhört mycket för mig och min personliga utveckling.

Jag lovar att återkomma med minnen från mina 14 år som aktivt befäl på regementet mellan åren 1972–1986.

JAG MINNS MITT I 14

Härmed uppmanas alla och envar, som har personliga minnen från tiden vid Hälsinge regemente, dess två brigader och övriga krigsförband, att skriva och berätta. Gärna med några bilder. Allt är av intresse, även mycket korta berättelser.

Välkomna med bidrag.

Redaktören

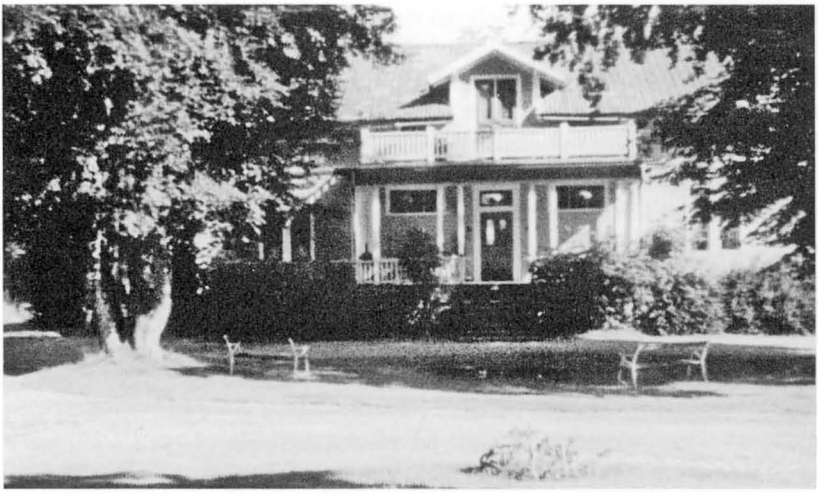

Vykort. Tiden omkring 1950. Tillhör Knut Björkenstam.

FRÅN KNEKT TILL GRÖN BASKER

av Michael Moberg

Året var 1972. Flyttade in på Pensionat Kronsäter i Marma. Mina föräldrar hade köpt stället och skulle fortsätta med rörelsen. Själv sprang jag runt i närområdet för att undersöka vad som hände. Alltsomoftast stötte jag ihop med gröna män i korridoren i annexet på pensionatet eller då jag smög mig ut på fältet (det är preskriberat nu). Här på pensionatet började jag inom logistikskrået. Jag hyrde ut rum och hjälpte till med att servera vid middagar och bröllop.

Pensionat Kronsäter.

Intresse för naturen men också för försvaret började samtidigt gro och skytteföreningen i Marma samt Älvkarlebys hemvärnsungdomar fick en ny medlem. 1975 startade min bana som hemvärnsungdom och den avslutades i samband med inryckning på Kungsbäck 1979. Som tur var så blev det inte Livgardet, dit jag först blev inkallad. På inkallelsesedeln som jag fick stod det att jag skulle till I 1, men jag var inte intresserad av att åka dit. Jag letade reda på de rätta personerna att tala med för att få min vilja igenom. I 14 som yrkesofficersaspirant var mitt mål och så blev det.

Jag kom till GS1 på Livkompaniet hösten 1979. Där stod löjtnant L Norrström, fänrik L Isaksson och överfurir Mathson och tog emot oss. Klockan

05.30 den tredje dagens morgon gick uppställningssignalen med signalhorn (!?). Dörrarna slets upp och en grönklädd person skrek "LARM. Uppställning på kaserngården om 15 minuter. Avlämning till VB framför kanslihuset." Plutonen rusade upp och slet på sig kläderna. Överfuriren som var VB på kompaniet kom yrvaken till plutonen och undrade vad som var på gång. Hela plutonen rusade ut på gården, men jag kände igen signalen och visste vilka som låg inne. Jag tog genvägen från logementet på första våningen till kaserngården via våning fyra. Mycket riktigt, där i trapphuset stod värnpliktige Göran Mellblom i trapphuset med sitt signalhorn och skrattade. Jag lät bli att fortsätta ut till uppställningen utan stod och tittade på överfuriren och truppen för att se vad som hände. VB var måttligt road när han kom ut och undrade vad som stod på. Kompanichefen major G Österdahl och kapten H Nordfors hade en och annan synpunkt också den dagen, men kul var det.

Detta var ett av de många roliga minnen som skulle följa på Kungsbäck och i dess verksamhet under min tid där. En av officerarna som jag särskilt kommer ihåg är fanjunkare "Trönö" Jonsson. Speciellt när vi stod uppställda i korridoren för löneutbetalning.

Under värnpliktstiden på Livkompaniet bestämde jag mig för att försöka bli yrkesofficer. Plutonchefen hade "halvtidssamtal" samtidigt som plutonen vallade skidor över öppen eld vid Synvillan på Lilla fältet. När vi satt i tgb 11 fick jag under samtalet förfrågan om jag ville söka vidare, och ja varför inte?

Första kursen var gruppchefsskola 2 och som chef hade vi kapten Inge Olsson och ställföreträdare var återigen kapten Lars Isaksson. Nu grundades intresset för motortjänst och en bättre förebild än Inge fanns ju inte. Han fick mig att efter genomgången TSP och KP gå mot trossplutonen på 12. kompaniet. Där var kapten Pär Schön och löjtnant Sam Boström, ett radarpar. De gav mig en bra grundsyn på hur logistiken skulle drivas inom bataljons ram. Som fänrik fick jag tidigt ansvaret att styra upp hela kedjan inom vissa områden och under de kommande åren byggdes detta vidare till en helhetssyn på underhållstjänsten. Under denna tid började jag också bredda mig så att jag fick mera allmänna kunskaper inom det nuvarande begreppet logistik.

Men var jag nöjd? Nej, nu var det dags att tänka i nya banor för en underhållare, tyckte jag. Regementet ville sätta mig på 7. skyttekompaniet. Där begärde jag att få bli plutonchef. Två skytteplutoner som vardera skulle utbildas under fem månader följde. 1980-talet hade vispat förbi och 1990-talet hade inletts. Jag fick nu tillfälle att söka vidare och för att kunna gå från löjtnant i det gamla systemet så blev det en halvhalt på Karlberg och den 200. "QRZN" 1991–1992. Den följdes direkt av HK på InfSS i Kvarn. Två bra år i skolbänken. Samtidigt började en nedläggning av I 14. Men vad skall jag göra i framtiden???

Familjeråd. Är flytt ok? Ja. Vad är viktigt? Närhet till vatten, garnisonsstad var något jag då trodde på, samt möjlighet till en bra arbetsplats inom sjukvården. (Min fru Gun hade precis blivit undersköterska efter några års omskolning.)

Först tittade vi på A 1 i Linköping men min fru var inte nöjd, för lite vatten. Därefter åkte vi till Lv 3. Nu blev jag tveksam. Det kändes inte som om där fanns en framtid, men jag hade inget val då jag enbart kunde bli placerad inom arméns ramar. Slutligen, tre månader innan min första dag på Lv 3, fick jag svar från dåvarande KA 1 i Vaxholm.

Kustjägarförbandet, klarar jag av detta? Det var i alla fall lockande och jag såg det som en utmaning. Överstelöjtnant Håkan Syrén (nuvarande ÖB) som då var bataljonschef och regementschefen överste Hedén hade ju varit på Kvarn och sett mig truppföra ett skyttekompani. Tydligen var de nöjda med vad de hade sett, för båda ville att jag skulle börja i amfibiebataljonen på KA 1. Äntligen hade jag fått som jag ville. Efter min första kontakt med KA 1 1991 hade jag nu fått anställning där.

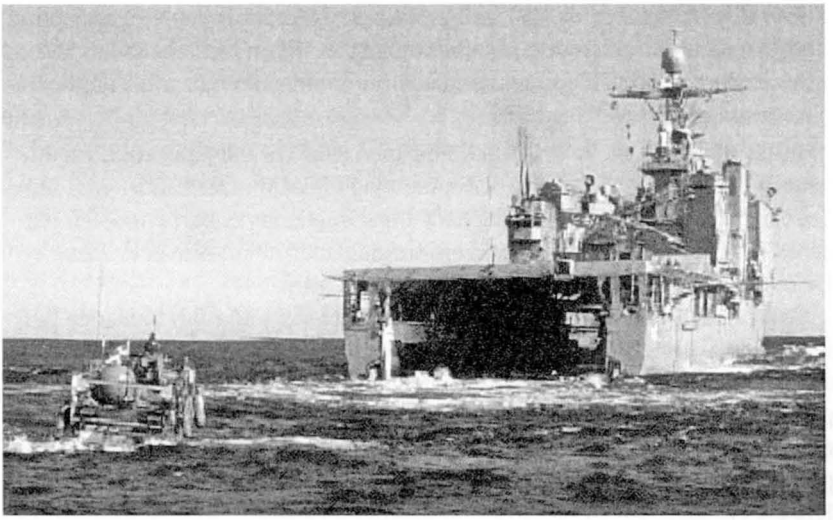
Första ordern jag fick i KA på amfibiebataljonen blev utmaningen.

"Välkommen till KA 1. Se dig omkring. Om tre dagar så skall du ut till Korsö (vid Sandhamn). Där skall du bland annat hjälpa trossplutonen att utbilda på tung kulspruta 12,7. Du skall vara där i tre veckor. Efter semestern är du placerad som bataljonskvartermästare i 2. amfibiebataljonen. Vi har i höst tre bataljonsövningar och en slutövning på tio dagar. Ingenting inom logistiken är förbeställt till de cirka 700 soldater som deltar inklusive blågul. Du har ansvaret för att all underhållstjänst fungerar."

Puuh. Var har jag hamnat? Från att ha varit på ett förband (I 14) med (som jag uppfattade det) god framförhållning kom jag till ett förband med stridsledning dagligen. Uppgiften löstes på gammalt I 14-maner. Noggrannhet, god planering och uppföljning och från den dagen så har logistik på bataljonsnivå och senare även på brigadnivå varit min arena.

Den första övningen som jag skulle följa blev för mig en tankeställare dock. Jag skulle följa en kollega i en stridsbåt för att få en uppfattning om vad en amfibiebataljon är och hur man strider. "Ha alltid med dig din stridssäck packad för att överleva minst två dagar om du blir kvarglömd på en ö" var det råd jag fick. Han som jag skulle åka med sa till mig vid två tillfällen under samma dygn att jag kunde hoppa i land och prata med truppen och att vi skulle träffas efter två timmar vid bryggan. Vid båda tillfällena var jag vid rätt tid på rätt plats, men han hade redan åkt och glömt mig kvar på ön. Då fick jag nytta av ryggsäcken. Skönt att det fanns fler båtar i skärgården så att jag fick lift. Då undrade jag om jag var välkommen eller om det var en komplott. Jag har senare konstaterat att han glömt andra saker också, så jag beslutade mig för att jag skulle stanna på KA 1.

Stridsbåt 90H förarutbildning, bataljonskvartermästar- och brigadkvar-

Amfibieförband under övning i Polen i samarbete med amerikanska amfibiefartyget Tortuga våren 2002.

termästarkurs är några av de utbildningar som jag har fått inom amfibiesystemet. Efter två år som instruktör och plutonchef kom jag att få rollen som lärare inom logistiken för officerare. Inledningsvis inom bataljonen, men under de senaste fyra åren efter utbildning till major, har jag varit på Amfibiestridsskolan (gamla Sjökrigsskolan i Näsbypark).

Tiden inom Försvarsmakten har tagit mig runt Sverige. På land från Kukkolaforsen i norr till Malmö i söder. Genom skärgårdarna utanför Stockholm ner till Gryt, utanför Karlskrona och från Göteborg upp till Strömstad. Men även till övningar utomlands i England, USA, Finland och Polen. Jag har även varit sex månader i Kosovo som chef för logistiksektionen i en bataljon. Hitintills har jag till större delen trivts och har inga planer på att byta inriktning och jag är väl skyldig någon ett tack för en fullmakt också.

Att arbeta på ett arméregemente som I 14 och sedan börja en ny tjänst på en annan arbetsplats är en utmaning. Det gäller att föra vidare de kunskaper som man har fått till den nya arbetsplatsen. Att föra över sina kunskaper på rätt sätt är mycket viktigt för att de skall passa in i den nya "kulturen". Därför måste man omsätta rutiner och erfarenheter så att de passar in i den nya strukturen. Då kan det komma ut något riktigt bra av en flytt. Så blev det för mig.

HEMVÄRNET I FÖRVANDLING?

av Rune Westergren

Under det senaste året har hemvärnet påbörjat en radikal omvandling. Från att tidigare ha varit ett frivilligförband med främst stridsuppgifter i hembygden och med personal bestående av hemvärnsmän från 47-årsfördelningen samt avtalspersonal, är vi nu det enda förband som har försvaret av Sverige som sin huvuduppgift. Hemvärnsmän och avtalspersonal kallas nu alla för hemvärnssoldater och medelåldern ligger närmare 30 år än som tidigare betydligt över 50 år.

Fortfarande är vi dock frivilliga även om försök pågår med att kontraktsbinda delar av hemvärnspersonalen under kortare tid för att kunna upprätthålla en rimlig insatsberedskap under de perioder då inte grundutbildningsförband finns att tillgå. Den utredning som legat till grund för denna omorganisation är "Hemvärnet 2004" och den nya TOEM som utformats efter denna utredning.

En av förutsättningarna för den utredningen var att hemvärnet var en del av nationella skyddsstyrkorna (NS). Detta bestämdes i princip redan i förra försvarsbeslutet och i det beslut som följde på frivilligutredningen. För närvarande finns det några förbandstyper till utöver hemvärnet som ingår i NS, som till exempel stadsskyttebataljoner, MP-förband och säkerhetsförband av olika kategorier. Men enligt den senaste utredningen från ÖB inför det kommande försvarsbeslutet kommer dessa att utgå. Hemvärnet blir synonymt med NS.

Hemvärnet organiseras nu som typförband vilket innebär att vi blir likformigt organiserade och utrustade över hela landet. Tidigare var det uppgiften som styrde organisationen vilket innebar att det inte fanns en likadan hemvärnsbataljon någonstans, alla var olika. Detta var nog bra när uppgiften var känd och fanns i närheten av bostadsorten. Men numera ska vi kunna förflytta oss inom hela militärdistriktet och kunna tilldelas helt okända uppgifter. Då passar den nya organisationen bättre.

Bataljonen organiseras med en bataljonsstab, en stabspluton och två till fyra kompanier. Staben ska vara kvalificerad med kvalificerat befäl på varje befattning. Bataljonen ska i sin helhet vara flyttbar, dock inte taktiskt rörlig.

Hemvärnskompanierna organiseras med en kompaniledning, stabs- och trosstropp samt tre till fem plutoner.

Plutonen består av chef, ställföreträdare, två signalister, två hundekipage och fyra skyttegrupper om åtta hemvärnssoldater. Utrustningen är likadan

som i resten av armén nämligen komplett uniformssystem m/90 och normalbeväpning AK 4 utrustad med rödpunktssikte. Det finns även ett antal prickskyttegevär m/90 inom bataljonen. Förstärkningsvapnen inom plutonen är fyra kulsprutor m/58 och två granatgevär.

Tanken är att plutonerna ska vara flexibla och kunna sättas in vid olika typ av objekt. Inte som tidigare då plutonen var "skräddarsydd" för ett visst objekt. För att klara dessa nya krav övar vi nu strid vid tre olika typer av objekt, nämligen objekt i skogen, objekt bebyggelse och objekt hamn/flygplats. Vår viktiga stridsuppgift är att bevaka objekt samt skydda dessa mot sabotage. Objekten kan variera över tiden men främst är det landets infrastruktur som är viktig. Även ytövervakning kommer att bli en viktig uppgift i samband med att nätverksförsvaret införs. Försök pågår redan nu i hur hemvärnet ska integreras i detta på ett effektivt sätt.

Inom vårt hemvärn har vi påbörjat omorganisationen enligt ovanstående modell. För närvarande består vi av tre bataljoner nämligen Gästrike, Westhelsinge och Hudiksvalls hemvärnsbataljoner. Inom varje bataljon pågår en omorganisation av respektive kompanier för att uppfylla kraven på väl fyllda plutoner. Flera av de områden som tidigare var hemvärnsområden är nu organiserade som plutoner med personalreserv. Varje bataljon har dessutom en insatspluton organiserad. Vi har även satt upp en insatskompaniledning.

Utbildningen av förbandet har också inriktats mot att uppfylla TOEM:ens krav. För den enskilde hemvärnssoldaten har kraven ställts högre. Dels ska de flesta klara kraven som skyddsvakt, dels ska alla klara baskrav för vapenhantering. Plutonerna tränas mer på riktigt stabsarbete och inte enbart expeditionstjänst. Vår målsättning är att skapa stridsdugliga förband som relativt snabbt kan sättas in mot en okänd motståndare, men även vara ett stöd till det civila samhället vid svåra situationer.

Vi för också Hälsinge regementes traditioner vidare genom att vi för Bocken som vårt förbandsmärke. Skillnaden i organisation mellan det gamla indelta regementet och det nuvarande hemvärnet är inte stor. Vi finns där när det behövs.

GLÖM EJ ÅRSAVGIFTEN
MINDRE ARBETE FÖR KASSÖREN

REGEMENTETS SIGNALMARSCH

av Knut Björkenstam

I oktober 2003 fick jag ett brev från Arthur Andersson, en tidigare musiker vid regementets musikkår (se Bocken 1997). I brevet stod att läsa om Arthur Anderssons komposition *"Hälsingarna – I 14:s signalmarsch"*. Den deltog i Militärmusiksamfundets (MMS) marschpristävlan 1998. Av 34 inlämnade tävlingsbidrag togs tolv ut för uppspelning och slutlig bedömning. En av dessa tolv var signalmarschen.

Segrade gjorde Ingemar Badman med marschen *"Glasklart"* (om Ingemar Badman se Bocken 2003).

Jag fick även noterna till Arthur Anderssons marsch, noter skrivna för såväl hel kår som oktett. Då jag bedömde att noterna inte var mig till någon större glädje, överlämnade jag dem till MMS vid dess höstmöte den 6 november 2003. Döm om min förvåning då samfundets oktett omgående tog till sig noterna och under sin konsert lade in marschen som ett extra nummer. Det lät väldigt bra.

Till marschen finns även en text (se sidan 48), författad av överstelöjtnant Lars Ljungkvist. Jag hoppas Flygvapnets hemvärnsmusikkår Gävle inte låter *"Hälsingarna – I 14:s signalmarsch"* falla i glömska!

GEFLE DAGBLAD ◆◆ TORSDAG 7 JUNI 2001

Kultur
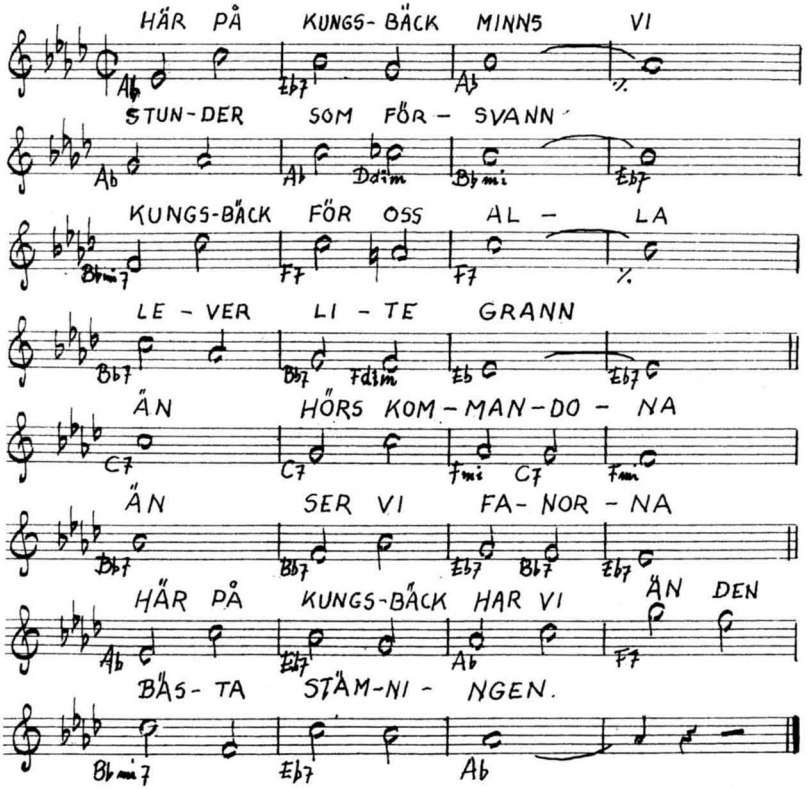
...marsch

är det i kväll kl 19 dags för Flygvapnets Hemvärnsmusikkår att uruppföra marschen "Hälsingarna", I 14:s signalmarsch, i Regementsparken. Marschen är skriven av Arthur Andersson och bygger på Hälsinge regementes igenkänningssignal. Dirigent är István Németh och värd Britt Marie Windemo.

Text: Lars Ljunggvist

"Hälsingarna"

J. 14:e Signalmarsch, Arthur Andersson

ÅRSMÖTET 2004

av Knut Björkenstam

Lördagen den 27 mars genomfördes i Soldathemmet kamratföreningens årsmöte. Efter hand som medlemmarna anslöt bjöds på kaffe med dopp. Under tiden konserterade hemvärnsmusikkårens oktett under Ingvar Hanssons ledning. Konserten avslutades med kamratföreningens egen marsch "I 14-kamrater". Kamratföreningens ordförande Rolf Dahlström hälsade de närvarande välkomna varefter vi stående lyssnade till regementets marsch. Vi var drygt 80 personer, ett rekord.

Klockan 1100 hade vi tagit plats i Soldatkyrkan för korum, som inleddes med korumslag följt av psalmen "Din klara sol går åter upp...". Officiant var vår "föreningspastor" Stefan Nilsson, numera kyrkoherde i Ockelbo. Korumet avslutades med den i detta sammanhang givna psalmen "Fädernas kyrka...".

Högtidstalet hölls i år av tidigare officeren vid Hallänningarna och Livgrenadjärerna, överstelöjtnant Per-Erik Fyhr. Denne berättade om sina erfarenheter av det svenska militära biståndsarbetet i Baltikum, främst då Estland. Det var mycket intressant och framfördes med humor. Ordföranden avtackade honom med ett exemplar av regementets historia.

Så vidtog själva årsmötet. De olika punkterna klubbades snabbt igenom. Bland annat beslöts en höjning av årsavgiften 2005 till 150 kronor, detta inte minst för att säkerställa fortsatt utgivning av Bocken. Årsmötet beslutade också att på förslag från styrelsen kalla Knut Björkenstam till hedersledamot i föreningen.

Innan avslutningen trädde Clas Mårtensson fram. Hans pappa, Hjalmar Mårtensson, var officer vid regementet och bland annat en mycket duktig skytt. Clas överlämnade nu till föreningen ett förnämligt vandringspris i skytte som regementet en gång satt upp och som slutligt erövrades av hans pappa. Det skall nu pryda sin plats i mässen. Ordföranden tackade för gåvan och omtanken.

Dagens lunch intogs även i år på Valls Gästgiveri, den före detta chefsbostaden. Därefter förflyttade vi oss ner till gamla varvsområdet för att bese briggen Gerda. Den ursprungliga Gerda byggdes i Gävle 1868 och kom åter till Gävle på 1930-talet för att bli museifartyg, förtöjt alldeles intill Skeppsbron. Brist på pengar gjorde att hon förföll och hon sänktes i Inre fjärden under 1950-talet. Nu byggs en ny Gerda som sjösattes 2000 och beräknas vara segelklar 2005. Det var intressant att få se henne och få en sakkunnig guidning ombord.

Så var det dags att skiljas åt efter en i alla avseenden lyckad dag. Vi hade

dessutom haft vädrets makter med oss. Kamratföreningen har vind i seglen. Må alla goda krafter verka för att förhållandet håller i sig.

Som vanligt ett stort tack till Gävleborgsgruppen som på olika sätt understött verksamheten. Gruppens insats kan inte nog värderas.

Vandringspris för Kungl Hälsinge regementes officerares skytteförbund

1912	A Willners	1)
1913	G Swedlund	2)
1923	S Palm	
1924	S Sandberg	
1925	S Sandberg	
1926	O Rosenius	
1927	B Dahlgren	
1928	H Stålhane	3)
1929	H Mårtensson	
1930	E Berggren	4)
1931	H Mårtensson	
1932	H Mårtensson	

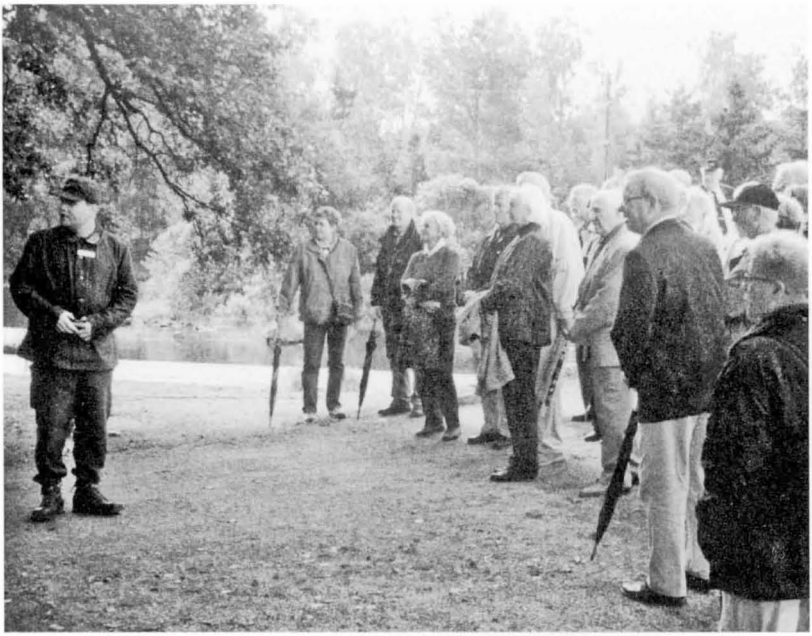
1) Musikdirektör
2) Pappa till sedermera ÖB Nils Swedlund
3) Regementschef
4) Einar B

KAMRATTRÄFF I FURUVIK

av Rolf Dahlström

Lördagen den 28 augusti genomfördes den numera traditionsenliga höstutflykten, och resans mål var Furuviksparken. Det var femte året i rad som detta arrangemang genomfördes, och den här gången var det vår förening som var ansvarig för utflykten. I år var vi 65 deltagare, vilket är en väsentlig minskning i förhållande till de senaste åren. Glädjande var att vi i år såg F 15:s kamratförening representerad. Glädjande var också att vår egen förening deltog i ungefär samma utsträckning som tidigare. Tråkigt var att de två lokalavdelningarna i Stockholm (I 14 S och Tisdagsklubben) hade så få föranmälda, att styrelsen inte ansåg det rimligt att ordna en busstransport från Stockholm.

Efter en vecka med riktigt höstväder kunde vi denna dag glädjas åt strålande solsken. En av parkens värdinnor hälsade oss välkomna och berättade kort om parkens utveckling. Parken drivs sedan ett knappt år tillbaka som ett privat företag och de anställda är också parkens ägare. Vi delade upp oss i två grupper. Den ena gruppen besökte Fortet. Fortet är ett av tidigare

Lars Lundén vid Fortet "under genomgång före övning".
Foto: Rolf Dahlström.

Spärrbataljon GE:s (Gävle) tre batterier eller kompanier om man så vill. Då bataljonen utgick ur krigsorganisationen blev de delar som var grupperade på Furuskär museum, medan allt annat lades ner. Bataljonens huvuddel var grupperad på Norrlandet. Vår egen medlem Lars Lundén, iklädd tidsenlig fältuniform m/59, guidade oss på ett mycket kunnigt och engagerande sätt. Det är också till stor del hans och hans medhjälpares förtjänst att vi nu kan se hur vi tidigare var rustade för att möta och hejda en invasion österifrån. Besöket väckte många minnen bland besökarna och frågorna var många.

Den andra gruppen fick på egen hand ströva runt och besöka parkens olika attraktioner. För mig personligen var detta en positiv överraskning. Det var 29 år sedan jag senast besökte Furuvik, och jag minns från det besöket en ganska nedsliten och ovårdad anläggning. Kanske är det detta intryck som hållit mig borta under alla dessa år. Nu möttes vi av en fräsch, blomstrande och vacker park.

Till lunch återsamlades vi vid Fortet och en välsmakande tallrik med kalla rätter kunde avnjutas "fältmässigt" i det vackra vädret. Efter lunchen bytte grupperna plats och när utflykten avslutades omkring 14.30 kunde vi alla konstatera att vi haft en trevlig dag tillsammans.

BLIV MEDLEM I KAMRATFÖRENINGEN
Du stödjer Gävleborgsgruppen

SKRIV GÄRNA OM GAMLA MINNEN ELLER ROLIGA HÄNDELSER.

JAG TAR TACKSAMT EMOT DEM.
REDAKTÖREN

NYTT OM DANSBANAN

av Knut Björkenstam

Torsdagen den 3 juli 2003 återinvigdes den Pinetska dansbanan i Regementsparken efter en omfattande renovering. Detta arbete var av behovet påkallat. Syftet var att så långt det gick återställa dansbanan i dess ursprungliga skick.

Dansbanan uppfördes inför Stockholmsutställningen 1909. Därefter inköptes den av regementet och "pråmades" upp till Gävle. Från och med hösten 1910 kunde den bjuda stadens kvinnliga inslag att till regementsmusikens toner tråda dansen med regemenets uniformerade kavaljerer. Den tillhörande musikpaviljongen revs för många år sedan, jag vill minnas på 1970-talet.

Dansbanan är nu mycket vacker och utgör sedan 1984 medelpunkten vid konserterna i Regementsparken, evenemang som i år firat 20-årsjubileum.

Vykort. Dansbanan och musikpaviljongen efter uppförandet.
Tillhör Knut Björkenstam.

†

MEDLEMMAR SOM, ENLIGT VAD FÖRENINGEN KÄNNER TILL, HAR AVLIDIT 2003–2004:

Engwall, Carl Otto	Södertälje	22/7 2003
Försäter, Olof	Gävle	23/10 2003
Strindberg, Bertil	Skutskär	27/10 2003
Sööder, Hugo	Gävle	29/12 2003
Kvick, Åke	Skövde	2003
Söderman, Bertil	Söderhamn	2003
Paulsson, Paul	Gävle	22/3 2004
Björk, Karl Erik	Gävle	21/4 2004
Sundholm, Gösta	Danderyd	24/8 2004

Regementets klockstapel. Foto: Knut Björkenstam.

ROSOR OCH LILJOR I SOLDATKYRKAN

av Stefan Nilsson

Soldatkyrkan i Gävle är fortfarande intakt. Och den har till och med snyggats upp av Sällskapet Hälsinge Regemente med nyslipat golv och nya mattor. Och här finns det sannerligen mycket att titta på. Det är symboler och utsmyckningsdetaljer som man hittar i de flesta kyrkor, men också en del bilder man sällan ser i kyrkor. Blandningen kan te sig rent halsbrytande. Särskilt gäller detta glasmålningarna, där man finner Andens duva, Moses, ärkeängeln Mikael och evangelisterna i en salig blandning med riksvapnet, regementsbocken och den friherrliga ätten Focks vapen.

Denna blandning har kommit Soldatkyrkan att spegla de sammansatta idealen hos de krigsmän som låg bakom kyrkans utsmyckning, nämligen överstarna Fock och Nyström. Att ett soldathem kom till var väl prästen Ivar Hultins förtjänst. Han var en av vårt stifts dugligaste präster på sin tid. Men det var de båda nämnda militärerna som månade om utsmyckningen och utverkade kyrkoinvigningen. Det var ärkebiskop Söderblom som invigde Soldatkyrkan år 1916. Detta skedde inte med frikyrkliga soldathemsvänners goda minne, utan skapade gnissel i samarbetet. Så här i efterhand kan man väl möjligen också fundera över hur pass angeläget det kan ha varit att ha en egen, invigd kyrka vid regementet. I dag är den som sagt det enda som är sig likt vid gamla I 14. Som samlingspunkt för minnen och en möjlighet till viss fortsättning av de gamla regementstraditionerna har den nu på gamla dar kanske väl så stor betydelse som tidigare.

Korväggen är rikt utsmyckad med kalkmålningar. Väggen kan ju te sig en aning överlastad nerifrån kyrkan, men det finns verkligen mycket att hämta för reflexion, när man ger sig tid att se på detaljerna.

När 1900-talet var ungt hade man i Svenska kyrkan inte mycket till övers för Jungfru Maria. Det hade man inte heller hos de frikyrkliga. Annat tycks det ha varit bland överstar. Hade de kontakt med kretsar som värderade Mariafromheten högt, som kände dragning till ordensliv och kristendom med mystika inslag? Det vore i så fall ingenting konstigt. Och Söderblom själv visade stor öppenhet för sådana saker utan att direkt vara engagerad.

Och nog är Jungfru Maria närvarande i korväggens utsmyckning – dock utan att finnas på bild.

De blomster man genast lägger märke till är rosor, rosenträd och många stora, vita liljor, Jungfru Marias blommor. Rosen är blommornas drottning och Maria kallas för blommornas blomma. Rosens röda färg är Marias kärlek och rosens fem blad får symbolisera Marias fem glädjeämnen samt de fem bokstäverna i Marias namn. De vita liljorna är renhetens, kyskhetens

Korväggen i Soldatkyrkan. Fotot taget i samband med ceremonin inför nedläggningen av regementet den 27 november 1997. Fanförare: till vänster kapten Ove Eriksson, till höger major Göran Larsson.

Foto: Knut Björkenstam.

symbol och förknippas med bebådelsen, då ärkeängeln Gabriel låter Maria få veta att hon skall föda en son, Guds Son. Rosen och liljan tillsammans påminner alltså om Marias kärlek och renhet... Vidare ser man Livets älv strömma fram, bred och mäktig med ett kraftigt vattenflöde. Så korset med tre strömmar. Tanken på en flod med livets vatten finns bland annat i Uppenbarelsebokens 22 kapitel, *"och han visade mig en flod med livets vatten, klar som kristall, som rann från Guds och Lammets tron"* och där finns i sin tur en klar koppling till skildringarna av Edens lustgård, *"en flod rinner upp i Eden och bevattnar trädgården."* Det kommande paradiset skall vara som urtidens paradis.

På korväggen tronar Kristus på regnbågen. Denna färgglada båge står som symbol för förbindelsen mellan himmel och jord, den bär budskap om frid och försoning. I Uppenbarelseboken står om en regnbåge som omgav den himmelska tronen. Här har vi alltså en symbol som för tankarna till den yttersta domen, Kristus som världshärskaren och domaren.

En del dekorativa slingor ser ut som kungliga ordenskedjor och i dessa slingor finns ett par deviser, *"Gud är kärleken"* och *"Brödrakärleken förblifve"*. Är detta månne hänsyftningar på ordensliv och kristna välgörenhetstankar i tiden?

Två korslagda trianglar finns också med, symboler för den kristna tanken på en treenig Gud.

Alla symbolerna sammantaget och den samlade framställningen på korväggen för tankarna till Kristus. Han är solen och Maria hans kärleks avglans. Kristus i centrum, försonaren och domaren. I berättelsen om syndafloden heter det om regnbågen: *"När bågen står bland molnen skall jag se den och tänka på det eviga förbundet mellan Gud och alla levande varelser av alla slag på jorden."*

Inför denna rika samling av symboler döps ännu barn, vigs brudpar och förs fallna kämpar till den sista vilan.

Nedanför dessa symboler samlas ännu de som håller fast vid kamratskap och minnen från det gamla regementet. Undras om de hör symbolernas tysta tal?

Fältgudstjänst – korum – på Lilla fältet under överste Focks chefstid. Observera uniformsförbistringen – m/10 och m/ä. Översten till häst i m/10 och mössa m/ä. Regementspastorn bär hög hatt.
– Hur många av oss nu levande Hälsingar har inte deltagit i korum just på Lilla fältet, ofta i samband med Regementets Dag.

Tillhör Knut Björkenstam.

KAMRATFÖRENINGENS VERKSAMHET 2003

Styrelsen för Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten 2003.

Hedersledamöter	Överste 1 Allan Månsson
	Komminister emeritus Lewis Nyberg (avled under året)
	Överste 1 Carl-Henrik Gåsste
	Hemmansägare Einar Berlin
	Överste 1 Karl-Evert Englund
	Överste 1 Ingmar Arnhall
	Kn Östen Andersson
	Överste 1 Folke Ekstedt
	Överste Tomas Bornestaf
	F. landshövdingen Lars Ivar Hising
Ordförande	Rolf Dahlström
Vice ordförande	Thorsten Åstrand
Sekreterare	Hans Beminge
Kassör	Kurt Kvist
Ledamöter	Göran Larsson
	Ingmar Andénius
	Ingvar Pira
	Ulf Laurén
	Knut Björkenstam (representant I 14 S)
	Rune Westergren (representant Hemvärnet)
VU	Knut Björkenstam
	Hans Beminge
	Ulf Laurén
	Ingvar Pira
	Ingemar Andénius
Revisorer	Rolf Jägare
	Peter Bohlin
Revisorssuppleanter	Lars Ljungkvist
	Kenneth Lundström
Valberedning	Torbjörn Lööw, sammankallande
	Ove Sundell
	Anders Jonsson
Redaktör för årsskriften Bocken	Knut Björkenstam

Klubbmästare	Göran Larsson
Rekryteringsansvarig	Ulf Laurén
Styrelseledamot i	
Sällskapet Hälsinge Regemente	Hans Beminge

Antalet medlemmar den 31 december 2003 var 378.

Styrelsen har haft fem protokollförda sammanträden.

Sedvanligt årsmöte avhölls lördagen den 5 april. Under samlingen med kaffe konserterade en oktett ur Flygvapnets hemvärnsmusikkår under ledning av Ingvar Hansson. Som vanligt utmärkt genomfört. Vår ordförande hälsade välkommen till ungefär 60 medlemmar.

Kontraktsprosten Stefan Nilsson genomförde ett mycket uppskattat korum i vår soldatkyrka. Därefter snabbt avklarade årsmötesförhandlingar, där årsmötet utsåg Lars Ivar Hising till hedersledamot.

Lars Lundén och Patric Norrå hade ordnat en mycket trevlig utställning med koppling till regementet.

Lunch utspisades på Stora Vall Gästgiveri, vårt gamla chefsboställe och senare stabsbyggnad. Efter lunchkaffet genomfördes ett intressant studiebesök på Lantmäteriverket under Tomas Bornestafs ledning. Tomas Bornestaf var regementets siste chef.

Kamratföreningen genomförde den 14 september den årliga höstutflykten. Denna gång var vi inbjudna av Dalregementets kamratförening. Resan utgick både från Gävle och Stockholm. Över femtio medlemmar med anhöriga for från Gävle, och från Stockholm for drygt trettio personer. Med i den bussen fanns kamrater från Tisdagsklubben (I 13:s kamratförening i Stockholm).

Vid ankomsten serverades smörgås och kaffe i den gamla officersmässen. Dalregementets kamratförenings ordförande Rolf Dahlström hälsade välkommen.

Därefter var det dags för besök vid vårt senaste världsarv, Falu Koppargruva. Under kunniga guiders ledning genomfördes mycket uppskattade visningar av gruvan, samt för en del, en vandring ovan jord i det gamla gruvområdet.

Många besökte souvenirbutiken för att inhandla ett minne från utflykten.

Därefter en guidad tur genom det gamla Falun som förr innehöll de gamla gruvarbetarbostäderna. Lunchen utspisades i den gamla värnpliktsmatsalen på regementet, renoverad och invigd som restaurang "Dalasalen" dagen före besöket.

Efter det att vi avnjutit en god fiskmåltid var det dags att transporteras till "Gamla Staberg", en bergsmansgård som även den tillhör världsarvet. Stig

Forsling, major vid Dalregementet, genomförde en intressant guidning. Så var det dags för avslutning, då vår ordförande Rolf Dahlström tackade dagens ciceroner med hälsingebock och vårt regementes historia. Under återfärden i bussarna kunde konstateras att dagens utflykt varit mycket lyckad.

Boken Bocken har även i år utgivits under Knut Björkenstams eminenta redaktörskap.

Tack Knut!

Gävle i mars 2004

Rolf Dahlström
Ordförande

Hans Beminge
Sekreterare

Från höstmötet med I 14 S den 23 oktober 2003.
Från vänster överste Tore H Bolstad, klubbförare Knut Björkenstam och kamratföreningens ordförande Rolf Dahlström. Foto: Bo L Grawe.

I 14 S VERKSAMHET 2003

År 2003 förlöpte i sedvanlig ordning med års- och höstmöten, deltagande i den gemensamma kamratföreningsträffen i september i Falun samt deltagande i Högkvarterets julgudstjänst i december.

Under året har kamraterna i Gävleborgsgruppen stött oss på ett utomordentligt sätt. Detta kan inte nog uppskattas av en liten förening som vår. Vårt varma tack och en förhoppning om att gruppen har möjlighet att även fortsättningsvis stödja oss i vår verksamhet. Tack kamrater!

Ledningens sammansättning efter årsmötet blev sålunda:

Klubbförare	Knut Björkenstam
Förste avlösare	Carl Gustav Dahl
Andre avlösare	Bo L Grawe
Skrivare	Jonas Neikter
Myntsamlare	Svante Karén
Gästabudsarrangör	Gunnar Hagstedt
Lösörebevarare	Lars-Gösta Carlsson
Med hemlig funktion tillika banerförare	Vakant

Vid årsmötet valdes också penninggranskare:

Anders Bager och Lennart Littorin
Cajsa Gotthold (suppleant)

Valberedningen fick vid årsmötet följande sammansättning:

Carl Gustav Dahl (sammankallande)
Lennart Kindström
Claes-Henrik Julander

I 14 S har under året varit representerad i moderföreningens styrelse genom klubbföraren.

Antalet medlemmar var vid årets början 136, vid årsslutet 137 varav 29 ständiga medlemmar. Tre medlemmar har under året avlidit: Birger Lindroos, Tage Lundberg och Hugo Sööder.

I 14 S har under året uppvaktat 19 kamrater med telegram med anledning av "jämna" födelsedagar.

Vårt bordsstandar har utdelats med exemplar nummer 9 till Erik Adolfsson den 20/3 med anledning av dennes avgång ur ledningen, nr 10 till Signaltruppernas kamratförening vid dess 70-årsjubileum den 26/4, nr 11 till Ingemar Badman den 1/6 då han överlämnade sin komposition "Hälsingekamrater" till I 14 S vid en särskild ceremoni på Kungl Slottet i Stockholm i samband med vaktavlösningen.

I 14 S har varit medlem i SMKR, Föreningen för den beridna högvakten, Folkförbundet för Sveriges försvar och Stockholms läns försvarskommitté.

Samverkan och utbyte med andra kamratföreningars lokalavdelningar i Stockholm har fortsatt med gott resultat (I 12, I 13, I 16, P 7, Signtrp, Smålands husarer och Nylands Brigads Gille).

I 14-luncherna har fortsatt, till och med mars på Militärsällskapet, därefter på Försvarshögskolan.

Ledningen har avhållit fyra sammanträden, tre på Försvarshögskolan, ett i klubbförarens bostad.

Vår- tillika årsmöte ägde rum den 20/3 på FHS med 40 deltagare. Föreläsare var reservkaptenen i Kungl Flottan Jochum Ressel som informerade om PFF-övningen Strong resolve i Polen i mars 2002. Därefter som vanligt kamratlig samvaro kring en enkel måltid.

Lördagen den 13/9 ägde den gemensamma träffen I 13–I 14 rum, i år i Falun. Huvudpunkt på programmet var besök i gruvan. Lunch avåts i den före detta manskapsmatsalen på regementsområdet. Avslutningsvis besöktes bergsmansgården Gamla Staberg. I allt en lyckad och välregisserad dag. Från I 14 S deltog 16 medlemmar.

Höstmötet genomfördes den 23/10 som vanligt på FHS. Deltog gjorde 47 medlemmar inkluderande gäster. Vid denna träff hade vi glädjen lyssna till den norske försvarsattachén i Stockholm, överste Tore H Bolstad. Denne gav en god information om försvarsfrågan i Norge och de problem som väntar på en lösning. Ett mycket uppskattat framträdande. Så följde den sedvanliga supén med såväl fast som flytande föda.

För femte året i rad deltog vi i Högkvarterets julgudstjänst i Hedvig Eleonora kyrka den 11/12. Efteråt samlades vi i mässen på FHS (det nyöppnade Militärsällskapet på Skeppsholmen ligger för långt bort) för intagande av glögg, kaffe, lussebulle och pepparkaka. Även Norra Smålänningar, Hallänningar och Nylands Brigads Gille var representerade, det senare genom dess tf ordförande Kurt Antskog med maka Bibbi. Bertil Lövdahl med maka Inger representerade Signtrp:s kamratförening. Stämningen var hög. Så småningom var det dags för uppbrott varvid vi önskade varandra God Jul och Gott Nytt År.

Slutligen framför ledningen till alla kamrater i I 14 S sitt varma tack för det gångna året. Det gläder oss alla att intresset för vår förening och dess aktiviteter alltfort är stort bland kamraterna. Sprid kunskap om att vi finns till och rekrytera nya medlemmar. Det finns ingen övre gräns för hur många vi kan bli.

Tack för år 2003 och väl mött under år 2004!

Stockholm den 17 februari 2004

K Björkenstam *C G Dahl* *Bo L Grawe* *Jonas Neikter*

Svante Karén *Gunnar Hagstedt* *Lars-Gösta Carlsson*

Foto: Bertil Johansson.

Regementets fana,
tilldelad regementet av konung Gustav VI Adolf
på Lilla fältet
den 29 september 1952

Bygdens försvar är bygdens folk

Ljusdals Tryck AB 2004

Bocken 2004
Dokumentet är skannat med upplösningen 300 punkter/tum (120 punkter/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver 6.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg 2008-04-09**.